

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2025

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ
ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
ΓΕΩΤ.Ε.Ε.
ΓΕΩΤ.Ε.Ε.

**ΕΠΙΚΑΙΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ
ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΩΤ.Ε.Ε.**
για την αναβάθμιση και τη βιωσιμότητα
του γεωργοασφαλιστικού συστήματος της χώρας

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ, ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2025

ΕΛ.Γ.Α.

ΠΑΡΟΝ – ΜΕΛΛΟΝ – ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η παρακάτω εισήγηση-πρόταση, επικεντρώνεται στα θέματα που απασχολούν τα τελευταία χρόνια τον ΕΛ.Γ.Α, παραθέτοντας στοιχεία, σκέψεις, προτάσεις και ιδέες, προκειμένου να μελετηθούν και να αξιολογηθούν, ελπίζοντας να αποτελέσουν χρήσιμο υλικό στους σχεδιασμούς και στις αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν, για την βελτίωση, την ποιοτική αναβάθμιση και τον εκσυγχρονισμό του ΕΛ.Γ.Α, ώστε με αυτό τον τρόπο να εξασφαλιστεί η μελλοντική βιωσιμότητα του γεωργοασφαλιστικού συστήματος της χώρας.

Η πρόταση στην παρούσα μορφή της, αποτελεί την επικαιροποιημένη εκδοχή της αντίστοιχης προηγούμενης, που εκδόθηκε από το Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας το 2024 και επεκτείνεται χρονικά, συμπεριλαμβάνοντας στοιχεία από το 2019 έως και το 2023.

Τόσο στη σύνταξη και συγγραφή της αρχικής πρότασης, όσο και στην τωρινή επικαιροποίησή της με τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία, καθοριστική ήταν η συνεισφορά του συναδέλφου Βασίλη Γράβαλου, Γεωπόνου, υπαλλήλου στο Περιφερειακό Παράρτημα Ανατολικής Στερεάς Ελλάδας του ΓΕΩΤ.Ε.Ε.

Ο Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛ.Γ.Α.) είναι Οργανισμός κοινής ωφέλειας, Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου που εποπτεύεται από τον Υπουργό Γεωργίας και ανήκει εξολοκλήρου στο Δημόσιο. Ιδρύθηκε με το Νόμο 1790/16.6.88 (ΦΕΚ

134/A'/20.6.88) περί "Οργάνωσης και Λειτουργίας Οργανισμού ΕΛΓΑ και άλλες διατάξεις", αποτελεί τον κεντρικό φορέα ασφαλιστικής κάλυψης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα και επιδίωξη του είναι η στήριξη του γεωργικού εισοδήματος των ασφαλισμένων του.

Σήμερα ο ΕΛΓΑ λειτουργεί με βάση το Νόμο 3877/2010 (ΦΕΚ 160) «Σύστημα προστασίας και ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας»

Βασικά αντικείμενα του ΕΛ.Γ.Α. είναι η ασφάλιση της φυτικής παραγωγής και του ζωικού κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, η διαχείριση προγραμμάτων Έκτακτων Οικονομικών Ενισχύσεων (ΚΟΕ – πρώην ΠΣΕΑ), η διενέργεια ερευνών σχετικών με τους φυσικούς κινδύνους στη γεωργία, καθώς και η οργάνωση και εφαρμογή προγραμμάτων ενεργητικής προστασίας των καλλιεργειών. Στην ασφάλιση υπάγονται χωρίς εξαίρεση όλα τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που έχουν την κυριότητα ή την εκμετάλλευση αγροτικών εκμεταλλεύσεων της χώρας (πλην της περιοχής του Αγίου Όρους).

Οι σημερινές δραστηριότητες του ΕΛ.Γ.Α. εστιάζονται στην υποχρεωτική ασφάλιση των ζημιών η οποία περιλαμβάνει:

- Ασφάλιση των ζημιών στη φυτική παραγωγή από τους κινδύνους : χαλάζι, παγετό, ανεμοθύελλα, πλημμύρα, καύσωνας, υπερβολικές ή άκαιρες βροχοπτώσεις, χιόνι, θάλασσα, ζημιές από άγρια ζώα (αρκούδα, αγριογούρουνα) και άγρια κουνέλια (μόνο στη Νήσο Λήμνο).
- Ασφάλιση των ζημιών του ζωικού κεφαλαίου από το σύνολο σχεδόν των φυσικών κινδύνων και ασθενειών - παθήσεων.

Επιπρόσθετο αντικείμενο του ΕΛ.Γ.Α όπως αναφέρθηκε είναι η Ενεργητική προστασία του φυτικού κεφαλαίου και της φυτικής παραγωγής κατά παγετού, χαλαζιού και βροχόπτωσης.

Επιπλέον από το 2002 ανατέθηκε για πρώτη φορά από τον Υπουργό Γεωργίας στον ΕΛ.Γ.Α. και έκτοτε με το Ν. 3147/2003 ασκούνται πλέον μόνιμα από αυτόν, **οι αρμοδιότητες που ανήκαν στη πρώην Διεύθυνση Πολιτικού Σχεδιασμού Εκτάκτων Αναγκών (Π.Σ.Ε.Α.) του Υπουργείου Γεωργίας**, οι οποίες αφορούν στην παρακολούθηση των ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες, δυσμενείς καιρικές συνθήκες, πυρκαγιές και άλλα έκτακτα γεγονότα στην παραγωγή (φυτική, ζωική) και στο κεφάλαιο (φυτικό, ζωικό, πάγιο και έγγειο) των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, στη μελέτη και αξιολόγηση τους και στην εισήγηση για τα κυβερνητικά μέτρα που πρέπει να ληφθούν, με υποκαταστήματα σε όλη την Ελλάδα.

Από τον ιδρυτικό του νόμο, προβλέπεται η επέκταση των δραστηριοτήτων του και σε άλλους κινδύνους και σε άλλα αντικείμενα.

		ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΑ	Σελ.
A.		Ο ΕΛ.Γ.Α. από το 2010 έως σήμερα	4
	A.1	Τα στοιχεία του συστήματος που διατηρήθηκαν	4
	A.2	Οι σημαντικότερες αλλαγές που θεσπίστηκαν με τον νόμο 3877/2010	6
B.		Ιστορικά δεδομένα - στοιχεία του νέου συστήματος ν. 3877/2010	12
	B.1.	Η εικόνα των αποζημιώσεων σε ένα διάγραμμα.	12
Γ.		Συνολικά το νέο σύστημα	15
	Γ.1.	Χαρακτηριστικά του συστήματος εισφορών	15
	Γ.2.	Χαρακτηριστικά του συστήματος αποζημιώσεων	17
Δ.		Σημερινά δεδομένα	19
Ε.		Διαρθρωτικά Μέτρα	24
ΣΤ.		Τρόποι εξασφάλισης χρηματοοικονομικών πόρων για τη βιωσιμότητα του συστήματος	28
Ζ.		Πρόσθετα Μέτρα	32
	Z.1.	Θεσμικά μέτρα	32
	Z.2.	Κανονιστικά μέτρα	34
	Z.3.	Οργανωτικά μέτρα	34
	Z.4.	Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΕΛ.Γ.Α.	34
	Z.5.	Έμπυχο δυναμικό και εκπαίδευση	34
		ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ	36
		Β' Μέρος (Πίνακες)	41

A. Ο ΕΛ.Γ.Α. από το 2010 έως σήμερα

Το έτος 2010 θεσπίζεται νέο θεσμικό πλαίσιο (νόμος 3877/2010 ΦΕΚ 160 Α' /20.9.2010) με στόχο την εξασφάλιση της οικονομικής βιωσιμότητας του συστήματος προστασίας και ασφάλισης της γεωργικής παραγωγής, την ενίσχυση της διαφάνειας, την διατήρηση και ενίσχυση του χαρακτήρα της κοινωνικής αλληλεγγύης του συστήματος. Το νέο αυτό θεσμικό πλαίσιο διατήρησε στοιχεία του μέχρι τότε θεσμικού πλαισίου και διόρθωσε τα σημεία που υπονόμειαν τη διαφάνεια στη λειτουργία του και τη βιωσιμότητά του. Στο μεταξύ η πολιτεία ανέλαβε στο σύνολό τους τα χρέη του ΕΛ.Γ.Α ύψους 3,8 δις ευρώ, που είχαν συσσωρευτεί και δεν μπορούσαν να εξυπηρετηθούν. Πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα ότι, **από το πρώτο έτος εφαρμογής του νέου συστήματος το 2011 έως το έτος 2020, ο ΕΛ.Γ.Α. λειτούργησε με πλήρη οικονομική αυτοτέλεια, με μηδενικό δανεισμό (μηδενικό χρέος)** και χωρίς οποιαδήποτε άλλη κρατική οικονομική εισφορά.

A.1 Τα στοιχεία του συστήματος που διατηρήθηκαν είναι:

α) Η υποχρεωτικότητα της γεωργικής ασφάλισης. Θεωρήθηκε ως η απαραίτητη αρχή για να εξασφαλιστεί πρωταρχικά ο χαρακτήρας της κοινωνικής αλληλεγγύης και έμμεσα ή οικονομική βιωσιμότητα του αγροτο-ασφαλιστικού συστήματος στην Ελλάδα.

Τυχόν κατάργησή της ισοδυναμεί στην πράξη με εγκατάλειψη αποτελεσματικής προστασίας της γεωργικής παραγωγής και του αγρότη, με καταστροφικές συνέπειες.

Ένα προαιρετικό σύστημα ασφάλισης λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες ελληνικές συνθήκες γεωργικής παραγωγής (μικροτεμαχισμός, αντίξοες οικονομικές συνθήκες λόγω διεθνούς εμπορικού ανταγωνισμού, αυξανόμενο κόστος εισροών, μειωμένες τιμές εκροών, υπέργνηρος αγροτικός πληθυσμός κ.λπ.) θα είχε ως αποτέλεσμα την κατάρρευση της αγροτικής ασφαλιστικής κάλυψης, σε πολύ μεγάλο ποσοστό του αγροτικού πληθυσμού, γεγονός που ισοδυναμεί με την κατάρρευση της προστασίας της οικονομικής επιβίωσης των αγροτών και ιδιαίτερα των ασθενέστερων οικονομικά, με ανεξέλεγκτες πιθανά συνέπειες (κοινωνικές εξεγέρσεις, έκνομες ενέργειες – κλείσιμο δρόμων κ.λπ.). Άλλωστε είναι γεγονός ότι σε όσες χώρες υπάρχει το προαιρετικό σύστημα ασφάλισης με πυλώνα τις ιδιωτικές εταιρείες παρά την χρήση «εργαλείων» όπως η κρατική επιδότηση ασφαλίστρου, **η διεισδυτικότητα των «ασφαλιστικών συμβολαίων» κινείται σε πολύ χαμηλά επίπεδα** (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Πίνακας 8.).

Έτσι και με το νέο θεσμικό πλαίσιο **όλοι** όσοι διαθέτουν γεωργική εκμετάλλευση στην Ελλάδα (ανεξάρτητα αν είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες η εταιρο-επαγγελματίες η αν λαμβάνουν ενισχύσεις η όχι) είναι **υποχρεωμένοι** (με ελάχιστες εξαιρέσεις) να ασφαλιζονται στον ΕΛ.Γ.Α για το **σύνολο** της αγροτικής τους εκμετάλλευσης.

β) Οι ασφαλιζόμενοι κίνδυνοι. Η ασφάλιση εξακολουθεί να καλύπτει τους αγρότες από μια σειρά κινδύνους, που απειλούν τη φυτική παραγωγή και το ζωικό κεφάλαιο. Για τη φυτική παραγωγή καλύπτονται οι ζημιές, που προέρχονται από φυσικά φαινόμενα όπως το χαλάζι, ο παγετός, το χιόνι, η θάλασσα, η έντονη και διαρκής βροχόπτωση, η πλημμύρα, ο καύσωνας, η ανεμοθύελλα, κ.λ.π. Αντιστοίχως για το Ζωικό κεφάλαιο καλύπτονται οι κίνδυνοι που προέρχονται από τα φυσικά φαινόμενα, τα άγρια ζώα όπως ο λύκος και η αρκούδα, καθώς και πολλές ασθένειες.

Οι **κίνδυνοι**, ο τρόπος και οι **διαδικασίες εκτίμησης της ζημιάς**, καθώς και οι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της ζημιάς και την καταβολή της αποζημίωσης περιγράφονται στους **κανονισμούς ασφάλισης της φυτικής παραγωγής** και του ζωικού κεφαλαίου οι οποίοι **επικαιροποιούνται**. Οι κανονισμοί αυτοί εκδίδονται **με Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις** των Υπουργών Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

γ) Η απαλλαγή. Η ζημιά καλύπτεται εφόσον υπερβαίνει ένα όριο (20% της εκτιμώμενης συνολικής παραγωγής ανά αγροτεμάχιο για όλους τους καλυπτόμενους κινδύνους και με ειδικές εξαιρέσεις για ζημιές από παγετό στα καρποφόρα δένδρα ή ζημιές από αρκούδα).

ε) Δικαιούχοι αποζημίωσης. Δικαιούχοι αποζημίωσης με το νέο ασφαλιστικό σύστημα, είναι όλοι όσοι κατέχουν αγροτική εκμετάλλευση στην επικράτεια, υπό την βασική προϋπόθεση ότι έχουν καταβάλλει την ετήσια ασφαλιστική εισφορά υπέρ ΕΛ.Γ.Α., εμπρόθεσμα (μέσω του συστήματος Δήλωσης Καλλιέργειας Εκτροφής), ενώ παράλληλα τίθενται και λοιπές προϋποθέσεις (π.χ. εξόφληση οφειλών ασφαλιστικής εισφοράς των δύο προηγούμενων ετών)

Η προϋπόθεση της καταβολής της εισφοράς (μέσω παρακράτησης ποσοστού στην αξία των τιμολογίων πώλησης από τους παραγωγούς ή των τιμολογίων αγοράς από τους εμπόρους και απόδοση των ποσών παρακράτησης στην εφορία) για την καταβολή αποζημίωσης ίσχυε και στο παρελθόν (χωρίς προσδιορισμό του εμπρόθεσμου ή λοιπών

προϋποθέσεων). Ήταν όμως αδύνατο να ελεγχθεί από τον Οργανισμό διότι δεν διέθετε κανένα «μηχανισμό» ελέγχου για το ποιος κατέβαλε την εισφορά. Αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής ήταν να πληρώνονται αποζημιώσεις, ακόμη και σημαντικά ποσά σε παραγωγούς που δεν κατέβαλαν ούτε ένα ευρώ υπέρ ΕΛ.Γ.Α. Τα ποσά αυτά ανέρχονταν ακόμη και σε εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ ανά παραγωγό, χωρίς να μπορεί να ελεγχθεί αν ο παραγωγός ήταν ασφαλιστικά δικαιούχος.

Με το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο αντιμετωπίστηκε το πρόβλημα της αδιαφάνειας, δεδομένου ότι, με τον εφαρμοζόμενο μηχανισμό, του μηχανογραφικού υπολογισμού της ασφαλιστικής εισφοράς μέσω της Δήλωσης Καλλιέργειας/Εκτροφής (ΔΚΕ) κατά την υποβολή της Ενιαίας Αίτησης Ενίσχυσης, ο έλεγχος της ασφαλιστικής εισφοράς ατομικά ανά παραγωγό γίνεται απευθείας από τον ΕΛ.Γ.Α. και όχι στη ΔΟΥ. Το γεγονός αυτό επιτρέπει στον Οργανισμό να εφαρμόζει με πλήρη διαφάνεια τους απαραίτητους κανόνες ασφαλιστικής πολιτικής γνωρίζοντας με ακρίβεια ποιοι είναι δικαιούχοι αποζημίωσης και για ποιο ποσό.

A.2 Οι σημαντικότερες αλλαγές που θεσπίστηκαν με τον νόμο 3877/2010 είναι:

α) Επανακαθορίστηκε το Ενιαίο Εθνικό Σύστημα Προστασίας της Αγροτικής Δραστηριότητας. Με τον νόμο 3877/2010 προβλέπεται η δημιουργία στο ΥΠΑΑΤ της Υπηρεσίας Διαχείρισης Κρίσεων, που έχει ως αποστολή το συντονισμό, την παρακολούθηση και τον έλεγχο του συστήματος προστασίας και ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας, καθώς και την κατάρτιση και εκτέλεση προγραμμάτων κρατικών ενισχύσεων στα πλαίσια των προγραμμάτων της Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης (ΠΣΕΑ). Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι η Υπηρεσία Διαχείρισης Κρίσεων δεν λειτούργησε (συστάθηκε) ποτέ, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες και τα προβλεπόμενα στον νόμο 3877/2010.

β) Περιγράφονται με σαφήνεια οι τρεις τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται το Δημόσιο και ο ΕΛ.Γ.Α.

Οι δράσεις αυτές είναι:

β1) Η ασφάλιση της αγροτικής δραστηριότητας που διακρίνεται σε υποχρεωτική, πρόσθετη και προαιρετική.

- Η υποχρεωτική παρέχεται από τον ΕΛ.Γ.Α., σύμφωνα με εξειδικευμένους κανονισμούς,
- Η προαιρετική ασφάλιση μπορεί να παρέχεται τόσο από τον ΕΛ.Γ.Α., όσο και από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, τους αλληλασφαλιστικούς συνεταιρισμούς και τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας και αφορά ειδικά προγράμματα τα οποία καλύπτουν

κινδύνους που δεν καλύπτονται ή καλύπτονται μερικώς από την υποχρεωτική ασφάλιση.

β2) Η πρόληψη. Πρόκειται για την εφαρμογή προγραμμάτων που χρηματοδοτούν επενδύσεις ή παροχές υπηρεσιών για την προστασία της αγροτικής παραγωγής από τις φυσικές καταστροφές. Τα προγράμματα αυτά εκπονούνται, προκηρύσσονται και ελέγχονται από τον ΕΛ.Γ.Α και χρηματοδοτούνται ή από τον προϋπολογισμό του ΕΛ.Γ.Α (Εθνικό Πρόγραμμα) ή από πόρους του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ-2016-2020).

Τέτοια προγράμματα είναι:

- **Η αντιχαλαζική προστασία με εναέρια μέσα.** Εφαρμόζεται κυρίως στην Κεντρική Μακεδονία, όπου παρατηρούνται συχνές και ισχυρές χαλαζοπτώσεις και στηρίζεται στην τροποποίηση του καιρού ώστε να αποτρέπονται ή να περιορίζονται οι καταστροφικές συνέπειες της χαλαζόπτωσης στην παραγωγή.
- **Τα αντιχαλαζικά δίκτυα.** Πρόκειται για επενδύσεις που αποσκοπούν στην προστασία της αγροτικής παραγωγής από το χαλάζι
- **Οι αντιβροχικές μεμβράνες.** Πρόκειται για επενδύσεις που αποσκοπούν στην προστασία της αγροτικής παραγωγής από τη βροχοπτώση.
- **η αντιπαγετική προστασία.** Πρόκειται για επενδύσεις σε αντιπαγετικούς ανεμιστήρες ή άλλα μέσα για την προστασία της παραγωγής από τον παγετό.

β3) Τα Προγράμματα Κρατικών Οικονομικών Ενισχύσεων (ΚΟΕ): στα πλαίσια των προγραμμάτων ΚΟΕ, προβλέπεται να καταρτίζονται από τις περιφέρειες (σήμερα αυτό γίνεται από τον ΕΛ.Γ.Α) και να ελέγχονται και υποβάλλονται για έγκριση από την Δ/ση Διαχείρισης Κρίσεων (επίσης σήμερα γίνεται από τον ΕΛ.Γ.Α). Πρόκειται για προγράμματα που αποσκοπούν στην αποκατάσταση του φυτικού κεφαλαίου, καθώς και των παγίων εγκαταστάσεων φυτικής και ζωικής παραγωγής με τη **χορήγηση Κρατικών Οικονομικών Ενισχύσεων (ΠΣΕΑ)**. Σημειώνεται ότι οι ενισχύσεις αυτές χρηματοδοτούνται τόσο από εθνικούς όσο και από κοινοτικούς πόρους και η καταβολή τους γίνεται σύμφωνα με τον κανονισμό 73/2009 και χορηγούνται μετά από υποβολή σχετικού προγράμματος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και έγκρισή του από αυτή.

β4) Οικονομική εξυγίανση του ΕΛ.Γ.Α.

Με τον ν.3877/2010 προβλέπεται:

β4α) Καταβολή από τον κρατικό προϋπολογισμό (ενισχύουν τον κοινωνικό χαρακτήρα του ΕΛ.Γ.Α):

- των δαπανών για κάλυψη των Κρατικών Οικονομικών Ενισχύσεων (ΠΣΕΑ),
- των δαπανών που απαιτούνται για την κάλυψη του μη ασφαλιστικού αντικειμένου (Ενεργητική Προστασία) (Άρθρο 7 παρ.5 ν.3877/2010),
- των δαπανών για τη λειτουργία του ΕΛ.Γ.Α (μισθοδοσία κλπ.) με ποσό που μπορεί να φθάσει το 20% των εσόδων που προέρχονται από την εισφορά.

Β4β) κατάργηση των «κατ' εξαίρεση» αποζημιώσεων, οι οποίες αποφασίζονταν με κρατική παρέμβαση, χωρίς προβλεπόμενο πλαίσιο και επιβάρυναν υπέρμετρα τον προϋπολογισμό του ΕΛ.Γ.Α.

Β4γ) κατάργηση της δυνατότητας που παρείχεται στον ΕΛ.Γ.Α. να δανείζεται με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου. Οι προβλέψεις που περιλαμβάνονται στο σύστημα σχεδιάστηκαν με τέτοιο τρόπο ώστε οι πιθανότητες να υπάρξει έλλειμμα στον ισολογισμό του ΕΛ.Γ.Α. να είναι περιορισμένες.

Β4δ) ανώτατο ύψος αποζημίωσης ανά παραγωγό. Με το παλιό καθεστώς δεν υπήρχε περιορισμός ως προς το ύψος της αποζημίωσης. Αποτέλεσμα αυτού ήταν να καταβάλλονται κάθε χρόνο μεγάλα ποσά και μάλιστα στους ίδιους παραγωγούς, χωρίς να ελέγχονταν αν τα πρόσωπα αυτά είχαν καταβάλλει εισφορές. Ορίστηκε λοιπόν ως ανώτατη ασφαλιζόμενη αξία αυτή των 93.582 ευρώ, που αντιστοιχούσε σε μέγιστο ποσό αποζημίωσης τις 70.000 ευρώ, με στόχο μεταξύ άλλων την εξοικονόμηση πόρων. Το έτος 2015 ύστερα από ανάλυση των στοιχείων, το παραπάνω μέτρο τροποποιήθηκε, αφού διαπιστώθηκε ότι καταργώντας το «πλαφόν» της ασφαλιζόμενης αξίας (93.582€) και το «πλαφόν» της αποζημίωσης (70.000€), το τελικό ισοζύγιο είναι θετικό υπέρ του ΕΛ.Γ.Α. (υπολογίστηκε σε 5.5 εκ. ευρώ). Έτσι η ανώτατη ασφαλιζόμενη αξία που μπορούσε κανείς να ασφαλίσει ήταν τα 250.000 ευρώ, που αντιστοιχούσε σε «πλαφόν» εισφοράς 10.000 ευρώ, με αντίστοιχο ανώτατο ύψος αποζημίωσης ανά παραγωγό τις 250.000 ευρώ. **Το έτος 2020** (Ν.4711/29-7-2020 ΦΕΚ 145) ύστερα από επαναξιολόγηση του μέτρου αυτού, ο ΕΛ.Γ.Α επανήλθε στο αρχικό «σχήμα» μόνο ως προς το πλαφόν του μέγιστου ποσού αποζημίωσης δηλαδή τις 70.000 και με «ανοιχτό» προς τα άνω το όριο της εισφοράς, ενώ μόλις πρόσφατα πάρθηκε απόφαση για τροποποίηση και πάλι του ανώτατου ορίου αποζημίωσης στις περιπτώσεις καλλιεργειών που καλλιεργούνται σε δύο (2) περιόδους εντός του ίδιου έτους (εαρινή και φθινοπωρινή), το ανώτατο όριο ανά δικαιούχο αποζημίωσης, προσδιορίζεται μέχρι το διπλάσιο δηλαδή στις 140.000)

β4ε) αλλαγή του τρόπου υπολογισμού και καταβολής της ειδικής ασφαλιστικής

εισφοράς υπέρ ΕΛ.Γ.Α. που αποτέλεσε το βασικότερο εργαλείο για την εξυγίανση του Οργανισμού.

Με το νέο θεσμικό πλαίσιο καταργήθηκε από την 1.1.2011, η παρακράτηση και η απόδοση του 3% επί της αξίας των προϊόντων φυτικής παραγωγής η 0,5% επί της αξίας των προϊόντων ζωικής παραγωγής.

Η ετήσια ασφαλιστική εισφορά υπέρ ΕΛ.Γ.Α. υπολογίζεται πλέον ως ποσοστό σε προσδιοριζόμενη εκ των προτέρων ασφαλιζόμενη αξία, για κάθε ασφαλιζόμενο είδος. Ειδικότερα για τη φυτική παραγωγή, η ασφαλιζόμενη αξία υπολογίζεται για κάθε είδος ανά στρέμμα ως το γινόμενο της μέσης αναμενόμενης στρεμματικής απόδοσης (στατιστική προσέγγιση με χρήση στοιχείων αποζημιώσεων του ΕΛ.Γ.Α) επί της αντίστοιχης μέσης τιμής τους είδους, η οποία υπολογίζεται επίσης ως στατιστική

προσέγγιση (με χρήση στοιχείων του ΕΛ.Γ.Α σε βάθος πενταετίας). Ταυτόχρονα γίνεται και διαφοροποίηση της ασφαλιστικής εισφοράς (ασφαλιστρου), ανά περιφερειακή ενότητα (νομό). Το σύστημα αυτό κρίθηκε αναγκαίο για να υπάρχει σχέση μεταξύ του τρόπου υπολογισμού της εισφοράς αφενός και του τρόπου υπολογισμού της αποζημίωσης αφετέρου.

Οι συντελεστές με τους οποίους υπολογίζεται η εισφορά είναι:

4% της ασφαλιζόμενης αξίας για τη φυτική παραγωγή (εξαιρέση αποτελούν η Ελιά (1,5%), η Φυσικιά (2%), οι καλλιέργειες Υψηλής Κάλυψης (1,5%) οι θερμοκηπιακές καλλιέργειες (0,5%) και στο 0,75% για το ζωικό κεφάλαιο και επιβάλλεται επί προσδιοριζόμενης αξίας του ζώου και όχι επί της αξίας των προϊόντων ζωικής παραγωγής όπως γινόταν στο παρελθόν.

β4στ) Η Δήλωση Καλλιέργειας/Εκτροφής (ΔΚΕ)

Ο υπολογισμός της ειδικής εισφοράς υπέρ ΕΛ.Γ.Α., με βάση το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, στηρίζεται στη Δήλωση Καλλιέργειας/Εκτροφής (ΔΚΕ) που αποτελεί την καρδιά του συστήματος.

Η υποβολή της δήλωσης αυτής είναι υποχρεωτική για όλους όσους διαθέτουν αγροτική εκμετάλλευση, είτε πρόκειται για φυτική, είτε για ζωική παραγωγή. Υποβάλλεται μαζί με

την Αίτηση για την ενεργοποίηση των δικαιωμάτων ενιαίας ενίσχυσης και στην πράξη η Δήλωση Καλλιέργειας/Εκτροφής «παράγεται» από το περιεχόμενο της ως άνω αίτησης. Η εισφορά υπολογίζεται από το λογισμικό του συστήματος, το ύψος της γίνεται γνωστό στον παραγωγό και εφόσον συμφωνεί ως προς την ορθότητα των περιεχόμενων στοιχείων, την αποδέχεται και υπογράφει το σχετικό έντυπο. Οι δηλώσεις υποβάλλονται υποχρεωτικά στις λεγόμενες «πύλες» του συστήματος, που είναι είτε οι Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών, είτε ιδιωτικά μελετητικά γραφεία.

Με Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, που εκδίδεται κάθε χρόνο πριν την έναρξη υποβολής της δήλωσης για την

ενιαία ενίσχυση, ορίζονται οι στρεμματικές αποδόσεις και οι τιμές ανά αγροτικό προϊόν και ανά νομό για τη φυτική παραγωγή, καθώς και η αξία του ζωικού κεφαλαίου ανά είδος και κατηγορία ζώου. Με βάση αυτά έχει υπολογιστεί όπως αναφέρθηκε, η ασφαλιζόμενη αξία και η εισφορά ανά στρέμμα και καλλιέργεια η ανά είδος και κατηγορία ζώου. Τα στοιχεία αυτά λαμβάνονται από τα αρχεία του ΕΛ.Γ.Α. Πρόκειται δηλαδή για τις αποδόσεις

(κιλά/στρέμμα) ανά καλλιέργεια και τον σταθμισμένο μέσο όρο των τιμών (ευρώ/κιλό) ανά προϊόν της τελευταίας πενταετίας πριν από το έτος αναφοράς που χρησιμοποιεί ο ΕΛ.Γ.Α για να υπολογίσει τις αποζημιώσεις που καταβάλλει στους αγρότες. Οι τιμές κάθε έτους επικαιροποιούνται με ένα σύστημα παρακολούθησης και καταγραφής τους, από τα Υπ/ματα του ΕΛ.Γ.Α, που αφορά την επικράτεια.

Με βάση τα στοιχεία αυτά υπολογίζεται αυτόματα από το πληροφοριακό σύστημα που είναι εγκατεστημένο στον ΟΠΕΚΕΠΕ και τις «πύλες» που έχουν αναλάβει το έργο της συλλογής και επεξεργασίας των Αιτήσεων Ενιαίας Ενίσχυσης και των Δηλώσεων Καλλιέργειας/Εκτροφής, η ασφαλιζόμενη αξία και η εισφορά που αναλογεί σε κάθε παραγωγό. Σημειώνεται ότι δένδρα νέων φυτειών σε μη παραγωγικό στάδιο (κατά σύμβαση διακρίνονται στο μηχανογραφικό σύστημα ΟΠΣΕΑΕ ως ηλικίας έως τεσσάρων ετών) δηλώνονται με μηδενική ασφαλιζόμενη αξία και επομένως δεν καταβάλουν εισφορά. Το ίδιο προβλέπεται και για τις καλλιέργειες που εξαιρούνται από την ασφάλιση του ΕΛ.Γ.Α., όπως οι χοιροτροφικές και οι πτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις καθώς και οι ανθοκομικές εκμεταλλεύσεις, τα φυτώρια, δασικά είδη και ορισμένα είδη χωρίς παραγωγικό ενδιαφέρον λόγω περιορισμένης εκτατικής καλλιέργειας). Συνεπώς τα μη παραγωγικά δένδρα, καθώς και οι εκμεταλλεύσεις που δεν υπάγονται στην ασφάλιση του ΕΛ.Γ.Α δεν καταβάλλουν εισφορά.

Τέλος σε περίπτωση που ο παραγωγός εκτιμά ότι η ασφαλιζόμενη αξία της παραγωγής του και το ύψος της εισφοράς, είναι μεγαλύτερη η μικρότερη από αυτή που υπολογίζεται αυτόματα από το σύστημα μπορεί να μειώσει η να αυξήσει την ασφαλιζόμενη αξία και την εισφορά που του αναλογεί μέχρι και $\pm 20\%$. Μπορεί δηλαδή να καταβάλλει μειωμένη η αυξημένη ασφαλιστική εισφορά κατά 20%. Η δυνατότητα αυτή δίδεται στον παραγωγό προκειμένου να αντιμετωπιστεί ένα «μειονέκτημα» του συστήματος που οφείλεται στο γεγονός ότι θεωρεί ότι όλες οι ομοειδείς καλλιέργειες σε επίπεδο νομού θεωρείται ότι έχουν τις ίδιες αποδόσεις και κατά συνέπεια την ίδια ασφαλιζόμενη αξία, πράγμα που δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Αντίστοιχο είναι το πρόβλημα για τα πρώτα παραγωγικά έτη των δενδροκομικών καλλιεργειών εφόσον εισέρχονται σταδιακά στο μέγιστο δυναμικό των αποδόσεών τους. Με την πρόβλεψη αυτή ο παραγωγός μπορεί να διορθώσει «εν μέρει» τις «αδυναμίες» αυτές του συστήματος.

β4ζ) Τρόποι καταβολής της εισφοράς

Η εισφορά καταβάλλεται στον ΕΛ.Γ.Α. με τους παρακάτω τρόπους:

- α) **Μετρητοίς.** Στην περίπτωση αυτή η εισφορά μπορεί να καταβληθεί είτε εφάπαξ, είτε διαχρονικά. Η καταβολή γίνεται στο λογαριασμό του ΕΛ.Γ.Α. που αναφέρεται στη Δήλωση Καλλιέργειας/Εκτροφής και τηρείται στην Τράπεζα Πειραιώς και θεωρείται εμπρόθεσμη εάν καταβληθεί, το αργότερο μέχρι τις 31 Μαρτίου του επόμενου έτους από το τρέχον ασφαλιστικό, εκτός εάν με υπουργική απόφαση επεκταθεί το εμπρόθεσμο τη καταβολής.
- β) **με εκχώρηση στον ΕΛ.Γ.Α. του δικαιώματος παρακράτησης των οφειλών κατά την καταβολή απαιτήσεων από το Δημόσιο.** Τέτοιες απαιτήσεις είναι η ενιαία ενίσχυση, η συνδεδεμένη ενίσχυση, το πρασίσιμα κ.λ.π.

B. Ιστορικά δεδομένα – στοιχεία του νέου συστήματος v. 3877/2010

Το σύστημα για τον προσδιορισμό του ύψους ασφαλιστικής εισφοράς βασίστηκε στα εξής στοιχεία (τα ποσά που αναφέρονται στηρίζονται σε στατιστικά δεδομένα):

α. Τα έξοδα του ΕΛ.Γ.Α. για την κάλυψη όλων των ζημιογόνων αιτιών (εκτός των κατ' εξαίρεση καλύψεων) ανέρχονταν κατά Μ.Ο. (1986-2010) περίπου σε 210 εκατ.€ (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ-Πίνακας 1).

β. Τα λειτουργικά έξοδα του ΕΛ.Γ.Α το έτος 2009 ανέρχονταν σε 60 εκατ. €

γ. Η αξία του συνόλου των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων **φυτικής παραγωγής** στα βασικά είδη (με βάση τις χρονολογικές σειρές του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης έτους 2007) ανέρχονταν περίπου στο ποσό των 5.750 εκ. €. (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ- Πίνακας 7)

δ. Η αξία του συνόλου των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων **ζωικής παραγωγής** στα βασικά είδη (με βάση τις χρονολογικές σειρές του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης) ανέρχονταν περίπου στο ποσό των 2.500 εκ. €. (Στα ίδια επίπεδα κυμαίνεται και σήμερα - 2019) (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ-Πίνακας 7)

Συνάγεται ότι **για να ήταν οικονομικά βιώσιμο το σύστημα του ΕΛ.Γ.Α** έπρεπε η εισφορά (ασφάλιστρο) να ανέρχονταν στο 4% για τη φυτική παραγωγή και στο 0,75% για το ζωικό κεφάλαιο το οποίο θα μας έδινε περίπου **έσοδα 250 εκ. €**. Παράλληλα με κατάλληλες παρεμβάσεις θα περιορίζονταν οι λειτουργικές δαπάνες στο μισό δηλαδή περίπου στα 30 εκ. €

Σημειώνεται ότι πρόσθετο έσοδο για τον ΕΛ.Γ.Α. είναι και τα τέλη εκτίμησης (περίπου 5 εκατ. €)

B.1. Η εικόνα των αποζημιώσεων σε ένα διάγραμμα

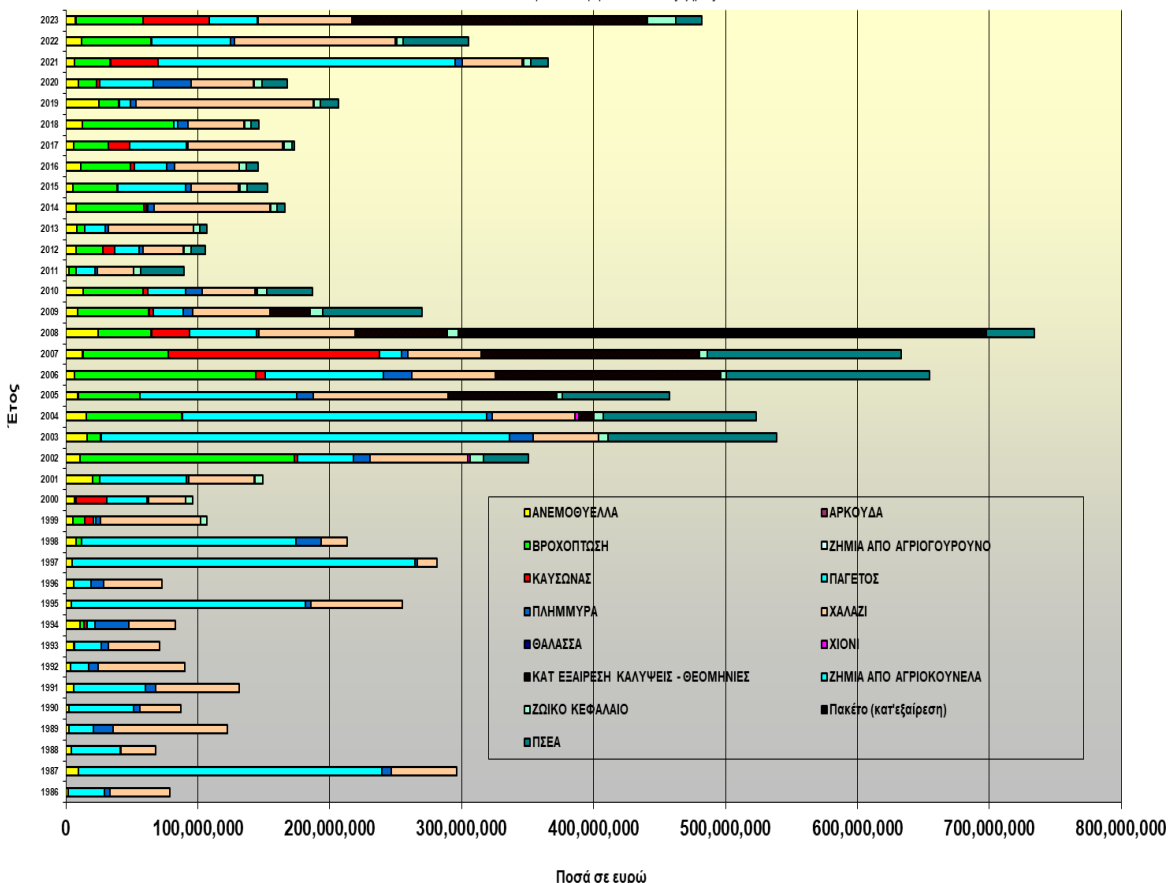
Οι αποζημιώσεις που δόθηκαν την περίοδο 1986-2023 παρατίθενται στο ακόλουθο ραβδόγραμμα και διακρίνονται σε τέσσερις διακριτές περιόδους. Για την διευκόλυνση της σύγκρισης οι τιμές έχουν αποπληθωριστεί (Τιμές 2011).

Περίοδος (1986-2001): Χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη δύο κύριων ζημιογόνων αιτιών του Χαλαζιού και του Παγετού. Την περίοδο αυτή είχαμε τέσσερα «μεγάλα γεγονότα» ανοιξιάτικου Παγετού με πολύ μεγάλα ποσά αποζημιώσεων. Για την διευκόλυνση της σύγκρισης τα ποσά είναι αποπληθωρισμένα και έχουν αποτυπωθεί όλα σε ευρώ. Το 1999 και το 2000 εμφανίζονται για πρώτη φορά αποζημιώσεις για ζημιές από Καύσωνα. (Το 2000 στην καλλιέργεια της ντομάτας). Εξαιρουμένων των «μεγάλων γεγονότων» του ανοιξιάτικου Παγετού, ο μ.ο αποζημιώσεων της

αναφερόμενης περιόδου κυμαίνεται κάτω από τα 100.εκ ευρώ ετησίως.

2η Περίοδος (2002-2010): Οι αποζημιώσεις «απογειώνονται». Το ζημιόγono αίτιο της βροχόπτωσης εμφανίζεται πλέον ως ένας «συστημικός» κίνδυνος με αυξημένα ποσά αποζημιώσεων. Το έτος 2007 αποτελεί έτος ρεκόρ για αποζημιώσεις από Καύσωνα. Είσοδος στο σύστημα αποζημιώσεων του ΕΛ.Γ.Α των «κατ’ εξαίρεση καλύψεων» με ιδιαίτερα μεγάλα ποσά αποζημιώσεων με αποκορύφωμα το «πακέτο» που δόθηκε το 2008 (εμφανίζεται στο ραβδόγραμμα με μαύρο χρώμα). Ο ΕΛ.Γ.Α παίρνει τα ΠΣΕΑ (2002). Τα προγράμματα FROGY, RAGBY, FROST κλπ. απορροφούν πολύ μεγάλα ποσά για κάλυψη ζημιών κυρίως του Φυτικού Κεφαλαίου. Το μέσο κόστος των αποζημιώσεων την περίοδο αυτή ξεπερνά τα 260 εκ. ευρώ ετησίως.

Αποζημιώσεις ΕΛ.Γ.Α. ανά ζημιόγono αίτιο για την περίοδο 1986-2023 και Ενισχύσεις Π.Σ.Ε.Α (2002 - 2023) (σε ευρώ - τιμές 2011)
* τα αποτελέσματα αναφέρονται στο έτος ζημιάς

3^η Περίοδος (2011- 2019): Ν. 3877/2010. **Εξορθολογισμός του συστήματος.** Θεσπίζεται η Δήλωση Καλλιέργειας Εκτροφής (ΔΚΕ). Οι αποζημιώσεις πλησιάζουν τους μέσους όρους (μ.ο) της πρώτης περιόδου. Το 2011 αποτελεί έτος αρνητικού ρεκόρ αποζημιώσεων. Από το 2012 και μετά οι αποζημιώσεις αυξάνονται. Το έτος 2014 αποτελεί ρεκόρ μειωμένων αποζημιώσεων για τον Παγετό. Στο έτος 2019 έχουμε ρεκόρ αποζημιώσεων για το Χαλάζι. Αξιοσημείωτο σε όλη αυτή τη χρονοσειρά το γεγονός ότι το ζημιογόνο αίτιο του ανοιξιάτικου Παγετού (Παγετός ανθοφορίας), ενός αιτίου ιδιαίτερα κοστοβόρου «απουσιάζει» εδώ και 13 έτη. Οι Κρατικές Οικονομικές Ενισχύσεις, που αποτελούν αποκλειστικά κρατική δαπάνη, μειώνονται σημαντικά.

4^η Περίοδος (2020-2023): Οι αποζημιώσεις που καταβλήθηκαν λόγω της εμφάνισης του ζημιογόνου αιτίου του Ανοιξιάτικου Παγετού (παγετός ανθοφορίας, έτος 2021, με κοστολόγηση 225 εκ. ευρώ), καθώς και της έλευσης των καταστροφικών πλημμυρών του Daniel, υπερβαίνουν κατά πολύ τους μέσους όρους της προηγούμενης δεκαετίας, θέτοντας το σύστημα σε νέα δοκιμασία.

Και στις τέσσερις περιόδους οι αποζημιώσεις για ζημιές στο Ζωικό Κεφάλαιο παρουσιάζουν αξιοσημείωτη σταθερότητα.

Γ. Συνολικά το νέο σύστημα

1. Κατά τον χρόνο υποβολής της Αίτησης Ενιαίας Ενίσχυσης (ΑΕΕ- ΟΣΔΕ) δημιουργείται αυτόματα η υποχρέωση καταβολής ή παρακράτησης συνολικής εισφοράς για κάθε παραγωγό με βάση τη δηλωμένη έκταση ανά καλλιέργεια και γεωγραφικό χώρο.
2. Ο υπολογισμός της συνολικά οφειλόμενης εισφοράς γίνεται μετά από επεξεργασία και με βάση τα δηλωμένα στοιχεία στην ΑΕΕ (ΟΣΔΕ)
3. Η είσπραξη της οφειλόμενης εισφοράς γίνεται με ελεύθερη επιλογή από τον παραγωγό και με ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ του (κατά την στιγμή της δήλωσης ΟΣΔΕ) με έναν ή περισσότερους από τους παρακάτω τρόπους :
  - A. Με αντίστοιχη παρακράτηση αμέσως μετά την σχετική λήψη από τον παραγωγό απαιτήσεων από το δημόσιο .
  - B. Με άμεση χρηματική καταβολή σε ειδικό λογαριασμό του ΕΛ.Γ.Α.
  - Γ. Σε κάθε περίπτωση, εάν ο παραγωγός δεν είναι συνεπής με την ασφαλιστική του υποχρέωση, εκδίδεται σχετικό χρεωστικό σημείωμα από τον ΕΛ.Γ.Α που αποστέλλεται στην σχετική εφορία.

Γ.1. Χαρακτηριστικά του συστήματος εισφορών

1. Η ασφάλιση είναι υποχρεωτική για όσους παράγουν αγροτικά προϊόντα και αυτή υπάγεται στον ΕΛ.Γ.Α.
2. Για κάθε παραγόμενο αγροτικό προϊόν υπάρχει η υποχρέωση καταβολής ή παρακράτησης ποσοστού 4% επί της οριζόμενης «σταθμισμένης» αξίας του συνολικά παραγόμενου προϊόντος ανά είδος (ενώ έχουν θεσμοθετηθεί ορισμένες εξαιρέσεις όπως η Ελιά (1,5%), η Φυσικιά (2%) κ.λπ.). Το ποσό αυτό αποτελεί την υποχρεωτική εισφορά από όλους τους παραγωγούς αγροτικών προϊόντων με σκοπό

την ασφαλιστική τους κάλυψη σύμφωνα με τον κανονισμό του ΕΛ.Γ.Α. .

3. Το σύστημα βασίζεται στην **αρχή της «αλληλεγγύης»**.
4. Η καταβολή του «ασφαλίστρου» πραγματοποιείται σε ποσοστό περίπου 70% **με έμμεσο τρόπο** μέσω παρακράτησης αμέσως μετά την σχετική λήψη από τον παραγωγό της ενιαίας ενίσχυσης ή άλλων γεωργικών-κτηνοτροφικών ενισχύσεων. .
5. Η **προθεσμία** άμεσης καταβολής του «ασφαλίστρου» χρονικά προσδιορίζεται **μέχρι την 31^η Μαρτίου** του επόμενου έτους από το τρέχον ασφαλιστικό. Στη συνέχεια δίνονται επαναλαμβανόμενες παρατάσεις.
6. Η καταβολή του «ασφαλίστρου» πραγματοποιείται σε **μεταγενέστερο χρόνο** από την έναρξη της ασφαλιστικής κάλυψης. Με αυτόν τον τρόπο δεν υποχρεώνεται ο παραγωγός να καταβάλλει την εισφορά πριν τη διάθεση των προϊόντων του, αλλά του δίνεται η δυνατότητα να την καταβάλλει στο πλαίσιο ενός προγραμματισμού που εξαρτάται απολύτως από τον ίδιο.
7. Ο υπολογισμός του ασφαλίστρου δεν είναι αντιπροσωπευτικός για την αξία της παραγωγής του κάθε αγροτεμαχίου που ασφαλίζεται, αλλά προσδιορίζεται μέσω αλγόριθμου που επεξεργάζεται και αποτυπώνει ένα μέσο σταθμισμένο «ασφάλιστρο». Η **«σταθμισμένη»** αξία κάθε αγροτικού προϊόντος (καλλιέργειας) υπολογίζεται, χρησιμοποιώντας το μέσο όρο (Μ.Ο.) των τιμών των πέντε τελευταίων ετών πριν από το έτος αναφοράς, με βάση τα στατιστικά στοιχεία του ΕΛ.Γ.Α, οπότε προκύπτει η **Μέση Τιμή Καλλιέργειας (είδους)**.
8. Οι αποδόσεις για κάθε καλλιέργεια υπολογίζονται με βάση τα στατιστικά στοιχεία των χρονολογικών σειρών του ΕΛ.Γ.Α. Ο μέσος όρος της τελευταίας πενταετίας αποτελεί τη **«Μέση Απόδοση Καλλιέργειας»**, μέγεθος που χρησιμοποιείται στον υπολογισμό της συνολικής οφειλόμενης εισφοράς ανά παραγωγό.
9. Όταν το συνολικό ποσό της εισφοράς δεν υπερβαίνει τα 10 ευρώ δεν απαιτείται η καταβολή του και αν καταβληθεί επιστρέφεται.
10. Η καταβαλλόμενη εισφορά για το συνολικά παραγόμενο προϊόν ανά είδος καλλιέργειας υπολογίζεται με βάση τον μαθηματικό τύπο :
Συνολική εισφορά ανά είδος καλλιέργειας = Μέση Απόδ. Καλλιέργ. x Μέση Τιμή Καλλιέργ. x (συντελεστή εισφοράς) x (αριθ. στρεμ.)
11. Η Δήλωση Καλλιέργειας Εκτροφής (ΔΚΕ) μέσω της οποίας δηλώνονται τα προς ασφάλιση αγροτεμάχια και συνακόλουθα υπολογίζεται η ασφαλιστική εισφορά, «πατάει» στη ράχη του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Επιδοτήσεων (ΟΣΔΕ).
12. Το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Επιδοτήσεων (ΟΣΔΕ) ξεκινά τέλη Μαρτίου-

Αρχές Απριλίου και ολοκληρώνεται στα μέσα Ιουλίου περίπου.

13. Οι παραγωγοί έχουν τη δυνατότητα της επιλογής κατά **+-% ποσοστό 20 της ασφαλιζόμενης αξίας** και συνακόλουθα της ασφαλιστικής εισφοράς. Σημειώνεται ότι αυτή η επιλογή αφορά στο σύνολο της ΔΚΕ και όχι σε επιλεγμένα αγροτεμάχια που «δικαιολογούν» την απόκλιση από την προκαθορισμένη «μέση αξία».
14. Η ασφάλιση καλύπτει τον καλλιεργούμενο «χώρο» και όχι τον «παραγωγό», γεγονός που αναδεικνύει την επιτακτική ανάγκη για γεωγραφική ταυτοποίηση του ασφαλιζόμενου αγροτεμαχίου.
15. Τα **έσοδα** από την ασφαλιστική εισφορά φτάνουν κατά μέσο όρο στα **170 εκ. ευρώ**.
16. Από το σύνολο των ασφαλισμένων ποσοστό 48% πληρώνουν μέχρι 100 ευρώ, ποσοστό 67% μέχρι 200 ευρώ. (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ-Πίνακας 4).
17. Το **ποσοστό εισπραξιμότητας** των ασφαλιστικών εισφορών ανέρχεται στο 99%. (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ-Πίνακας 5)
18. Το **ποσοστό εισφοροαποφυγής** υπολογίζεται σε 25% περίπου.

Γ.2. Χαρακτηριστικά του συστήματος αποζημιώσεων

1. Η συνολική αποζημίωση δεν μπορεί να υπερβαίνει το 80% της ασφαλιζόμενης αξίας. (πρόσφατα ο όρος αυτός «παραβιάστηκε» με ειδική υπουργική απόφαση).
2. Η υποχρεωτική εισφορά (ασφάλιστρο) είναι 4% (εκτός των προαναφερθέντων εξαιρέσεων) και καλύπτει ποσοστά ζημιάς με βάση τους περιορισμούς που αναφέρονται στους αντίστοιχους επικαιροποιημένους κανονισμούς ασφάλισης για τη φυτική παραγωγή και για το ζωϊκό κεφάλαιο.
3. Η συγγραφή των πινάκων με τα πορίσματα των αγροτεμαχίων που έχουν εκτιμηθεί,

ξεκινά το νωρίτερο στα μέσα του Σεπτέμβρη αφού έχει περιέλθει στα χέρια του ΕΛ.Γ.Α το αρχείο του ΟΠΕΚΕΠΕ με το οποίο γίνονται οι διασταυρωτικοί έλεγχοι των αγροτεμαχίων που δηλώθηκαν στη ΔΚΕ και αυτών που εκτιμήθηκαν. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την επιμήκυνση του χρόνου καταβολής των αποζημιώσεων, γεγονός για το οποίο ο ΕΛ.Γ.Α δεν φέρει ευθύνη.

4. Ο αλγόριθμος υπολογισμού της αποζημίωσης βασίζεται στο πόρισμα του Γεωπόνου εκτιμητή (ποσοστό ζημιάς, μέσα απόδοση ανά στρέμμα, επιμέτρηση έκτασης αγροτεμαχίου), στα προβλεπόμενα ποσοστά απαλλαγής ή απομείωσης και στα θεσμοθετημένα μέγιστα όρια ποσοστών ή ποσών.

Δ. Σημερινά δεδομένα

α. Τα έξοδα του ΕΛ.Γ.Α. για την κάλυψη όλων των ζημιογόνων αιτίων, ανέρχονται κατά μέσο όρο την τελευταία δεκαετία (στοιχεία 2014-2023) σε **216 εκατ.€, (194 εκατ.€, χωρίς το extreme φαινόμενο του Daniel)**, με αυξητική τάση. (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Πίνακας 4.)

Σημ: Το έτος 2021 εκδηλώθηκε το ζημιογόνο αίτιο του ανοιξιιάτικου Παγετού (Παγετός ανθοφορίας) - που απουσίαζε 14 χρόνια- με «κοστολόγηση» στα 225. εκ. ευρώ.

β. Τα **λειτουργικά έξοδα** του ΕΛ.Γ.Α (μισθοδοσία, ενεργητική προστασία κλπ.) το έτος 2018 ανέρχονταν σε **26** εκατ. €

γ. Η **αξία του συνόλου** των παραγόμενων γεωργικών προϊόντων **φυτικής παραγωγής** στα βασικά είδη (με βάση την ασφαλιζόμενη αξία φυτικής παραγωγής που προσδιορίζεται σήμερα μέσω Δήλωσης Καλλιέργειας Εκτροφής (ΔΚΕ) ανέρχονται περίπου στο ποσό των **5.150** εκ. € (ΔΚΕ 2017). Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσόν υπολείπεται κατά ποσοστό περίπου 25% της πραγματικής αξίας φυτικής παραγωγής (υπολογίζεται στα 8 δις περίπου) εξαιτίας της δεδομένης εισφοροαποφυγής μέρους των παραγωγών που δεν εισρέουν στο σύστημα.

δ. Η **αξία του συνόλου του ζωικού κεφαλαίου** (με βάση την ασφαλιζόμενη αξία ζωικού κεφαλαίου που προσδιορίζεται σήμερα μέσω ΔΚΕ) ανέρχεται περίπου στο ποσό των **1.900** εκ. € (ΔΚΕ 2017).

ε. Τα **έσοδα του ΕΛ.Γ.Α** από την ειδική ασφαλιστική εισφορά **σήμερα** ανέρχονται σε **196 εκ. ευρώ** περίπου (ΔΚΕ 2023). Το 70% εισπράττεται μέσω παρακράτησης αμέσως μετά την σχετική λήψη από τον παραγωγό της ενιαίας ενίσχυσης ή άλλων ενισχύσεων και το υπόλοιπο 30% με απ' ευθείας κατάθεση σε λογαριασμό του ΕΛ.Γ.Α.

στ. **Πρόσθετο έσοδο** για τον ΕΛ.Γ.Α. είναι: α) τα τέλη εκτίμησης (περίπου 5 εκατ. €), β) τόκοι επενδύσεων.

ζ. **Καταβολή από τον κρατικό προϋπολογισμό** των δαπανών για τη λειτουργία του ΕΛ.Γ.Α (μισθοδοσία κλπ.) με ποσό που μπορεί να φθάσει το 20% των εσόδων που προέρχονται από την εισφορά (**30-35 εκ. ευρώ περίπου**).

Το συνολικό ποσό που θα έπρεπε, σύμφωνα με όλες τις εκτιμήσεις, να αποδίδεται στον ΕΛ.Γ.Α. θα έπρεπε να υπερβαίνει τα 220 εκ. ευρώ. Δεδομένου ότι η αξία της γεωργικής παραγωγής εκτιμάται γύρω στα 10 δις ευρώ (8 δις η φυτική και 2 δις περίπου η ζωική) το συνολικό ποσό της εισφοράς θα έπρεπε σε κάθε περίπτωση να ανέρχεται σε τουλάχιστον 220 εκ. ευρώ. Το ίδιο ποσό προκύπτει αν υπολογίσουμε το ύψος της αξίας των πωλήσεων αγροτικών προϊόντων με βάση τα τιμολόγια που προσκομίζονται από τους αγρότες του ειδικού καθεστώτος για την επιστροφή Φ.Π.Α. και προσθέσουμε σε αυτά τις πωλήσεις αγροτικών προϊόντων από τους αγρότες του κανονικού καθεστώτος καθώς και από τους

ετεροεπαγγελματίες που δεν δικαιούνται επιστροφής Φ.Π.Α., (ελεύθεροι επαγγελματίες και επιτηδευματίες που τηρούν βιβλία β' κατηγορίας). Και με αυτή τη μέθοδο υπολογισμού προκύπτει ότι το ποσό της εισφοράς που έπρεπε να αποδίδεται στον ΕΛ.Γ.Α. έπρεπε στη χειρότερη περίπτωση να ανέρχεται σε 220 εκ. ευρώ.

Με δεδομένο ότι, η **θεσμοθέτηση των πόρων πρέπει να γίνεται**

«ορθολογικά» (με αναλογιστικά και άλλα τεχνικά κριτήρια), ώστε να αποφεύγονται τα ελλείμματα που μεταφέρουν το πρόβλημα σε μελλοντικές χρήσεις, το έτος 2014 ο ΕΛ.Γ.Α προχώρησε στην εκπόνηση Αναλογιστικής μελέτης με τη συμβολή ιδιωτικής εταιρείας που εξειδικεύεται στις μελέτες αυτές, με στόχο μεταξύ άλλων την διερεύνηση, α) της βιωσιμότητας του συστήματος σε βάθος χρόνου και β) της δυνατότητας

ανταποδοτικής «τιμολόγησης» των ειδών που ασφαλίζει ο ΕΛ.Γ.Α, στα πλαίσια του συστήματος προστασίας και ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας με στόχο τον προσδιορισμό «αναλογιστικά ικανής και κοινωνικά εύλογης» εισφοράς κατά είδος καλλιέργειας και ζωικού κεφαλαίου. Τα συμπεράσματα που προέκυψαν περιγράφονται ως εξής:

«Ο ΕΛΓΑ σύμφωνα με το υπάρχον καθεστώς εισφορών και αποζημιώσεων, είναι πιθανό να αντιμετωπίσει πρόβλημα, μέσα στα επόμενα 5-7 χρόνια, σε περίπτωση υψηλών αποζημιώσεων, λόγω καιρικών φαινομένων ή άλλων αιτιών. Είναι βέβαιο, λόγω του ότι έχουν περάσει αρκετά έτη, χωρίς σημαντικές ζημιές, ότι σύντομα θα εμφανιστούν τέτοια φαινόμενα, που θα επηρεάσουν σημαντικά την ταμειακή του ευρωστία.»

Οι βασικές προτάσεις της αναλογιστικής μελέτης συνοψίζονται παρακάτω:

*«Όπως προκύπτει από τα σενάρια των αναλογιστικών ισοζυγίων τα οποία εξετάσαμε, ο Φορέας εμφανίζει **μακροχρόνιο οικονομικό πρόβλημα με βάση το εξεταζόμενο σενάριο.** Όπως αναφέρουμε στην ενότητα των αποτελεσμάτων, η αναλογιστική ισορροπία του Οργανισμού εξασφαλίζεται **με μείωση της παροχής των αποζημιώσεων κατά ποσοστό 23%.** Αυτό βέβαια υπό την προϋπόθεση ότι τα έσοδα του Οργανισμού, θα εξελιχθούν με βάση τις παραδοχές που αναγράφονται στο κεφάλαιο 5. **Εφόσον ληφθεί υπόψη οιαδήποτε αύξηση των εσόδων αυτών, η απαιτούμενη μείωση των αναμενόμενων αποζημιώσεων θα είναι μικρότερη.**»*

Εναλλακτικά, η αναλογιστική ισορροπία του Ταμείου εξασφαλίζεται με αύξηση των εισφορών, δηλ. αύξηση του ασφαλιστρου κατά ποσοστό 25%. Στην περίπτωση αυτή, η βιωσιμότητα επεκτείνεται μέχρι το 2028. Για να επιτευχθεί η αύξηση αυτή των εισφορών, στην περίπτωση που χρησιμοποιείται μη ενιαίος συντελεστής εισφορών (περίπτωση μεικτού ασφαλιστρου), παρατηρούμε ότι θα υπάρχουν κατηγορίες που έχουν μείωση του συντελεστή εισφοράς και άλλες που πρέπει να έχουν αύξηση του συντελεστή εισφοράς, λόγω αναλογίας πάνω από 100%, του λόγου αποζημιώσεις/εισφορές.

Εάν λάβουμε ως σενάριο, να βρεθεί το αντίκτυπο του μεικτού ασφαλιστρου, με τη μορφή ενός νέου ενιαίου συντελεστή εισφοράς για όλους, τότε θα είχαμε τα εξής αποτελέσματα:

Φυτική Παραγωγή: 5,00%

Ελιές: 1,88%

Θερμοκήπιο: 0,63%

Ζωικό Κεφάλαιο: 0,94%

Δηλαδή θα είχαμε αυξήσεις της τάξης του 25%, στο συντελεστή εισφοράς, σε οριζόντιο επίπεδο.

Εάν λάβουμε ως σενάριο τα αποτελέσματα που περιλαμβάνουν διαφορετικές ομάδες ανά ύψος ασφαλιστρου, τότε θα είχαμε τα εξής αποτελέσματα:

Ομάδα Α: 4,00% 4,00%

Ομάδα Β: 5,00% 6,00%

Ομάδα Γ: 2,00% 3,00%

Ζωικό Κεφάλαιο: 0,75% 0,90%

Παρατηρούμε λοιπόν, ότι υπάρχει δυνατότητα, με την κατάλληλη διαφοροποίηση, να υπάρξουν τόσο αυξήσεις σε συγκεκριμένες κατηγορίες με υψηλές αποζημιώσεις, αλλά παράλληλα και μειώσεις, κάτι που είναι πολύ ισχυρό σαν αποτέλεσμα προκειμένου ο Οργανισμός να εξασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία του στα επόμενα έτη, απορροφώντας τις τυχόν διακυμάνσεις των αναμενόμενων αποζημιώσεων όπως επίσης και την πιθανότητα εμφάνισης καταστροφών λόγω καιρικών συνθηκών, δύναται να υιοθετήσει μία ή και περισσότερες από τις ακόλουθες προτάσεις, έτσι ώστε να εξασφαλισθεί η ομαλή οικονομική του λειτουργία μακροχρόνια.

- Αλλαγή στους συντελεστές ασφαλιστρων
- Αυξήσεις/Μειώσεις ασφαλιστρων, ανά περίπτωση.
- Αυξήσεις ασφαλιστρων σε ένα νέο ενιαίο συντελεστή εισφορών.
- Ομαδοποιήσεις των διαφόρων κατηγοριών και αυξήσεις/μειώσεις βάσει των κοινών χαρακτηριστικών των κατηγοριοποιημένων ομάδων.

- *Αύξηση των επενδύσεων στην ενεργητική προστασία, για μείωση της συχνότητας και του μεγέθους των κινδύνων.*
- *Κίνητρα για αλλαγές σε καλλιέργειες, που κατά τόπου περιπτώσεις, έχουν αναλογία αποζημιώσεων/εισφορών, πολύ πάνω από το 100%.*
- *Δημιουργία επενδυτικής πολιτικής, για διαχείριση και αποδοτικότερη εκμετάλλευση της περιουσίας ΕΛΓΑ.*
- *Χρήση Αντασφάλισης.*

Το συμπέρασμα που εξάγεται από τα παραπάνω είναι ότι, σε κάθε περίπτωση ο ΕΛ.Γ.Α για να είναι βιώσιμος οικονομικά πρέπει να εξασφαλίσει στο ταμειακό του διαθέσιμο, τουλάχιστον 40 έως 50 εκ. ευρώ επιπλέον. Αυτό καθίσταται πλέον ως επιτακτική ανάγκη δεδομένου ότι μπορεί μεν ο μέσος όρος (μ.ο) των αποζημιώσεων της τελευταίας

9ετίας να είναι 133 εκ. ευρώ και τα λειτουργικά του έξοδα να έχουν μειωθεί δραματικά, όμως η τάση είναι αυξητική καθώς ενισχύεται και από την επίδραση της κλιματικής αλλαγής που αποτυπώνεται με τον δυσμενέστερο τρόπο στη γεωργία όλο και συχνότερα. Επιπλέον όπως αναφέρθηκε προηγουμένα θα πρέπει να συνυπολογίζεται στις εκτιμήσεις και η επίδραση του «Ανοιξιάτικου Παγετού».

Σημ: Στα ίδια περίπου συμπεράσματα κατέληξε και η νέα επικαιροποιημένη αναλογιστική μελέτη του έτους 2020 που εκπονήθηκε από την ίδια εταιρεία, (Prudential), αλλά και η πιο πρόσφατη μελέτη της Παγκόσμιας Τράπεζας, τα οποία συνοψίζονται παρακάτω.

Τρεις (3) Αναλογιστικές μελέτες καταλήγουν στα ίδια συμπεράσματα

- Το υφιστάμενο σύστημα του ΕΛΓΑ δέχεται όλο και μεγαλύτερη οικονομική πίεση.
- Ο Οργανισμός είναι πιθανό να εμφανίσει οικονομικό πρόβλημα άμεσα, αν διατηρηθεί το υπάρχον καθεστώς εισφορών και παροχών και οι αποζημιώσεις διατηρηθούν στα

επίπεδα των τελευταίων ετών. Αυτό ισχύει ακόμα και για επίπεδο κρατικής επιχορήγησης 34 εκατ. €.

- Η επιδείνωση των προβλέψεων για τη βιωσιμότητα του Οργανισμού οφείλονται στη ενσωμάτωση των εκτιμήσεων του Παγετού του 2021.
- Δεν υπάρχει χώρος για προσθήκη περισσότερης κάλυψης κινδύνου στο υφιστάμενο σύστημα του ΕΛΓΑ.
- Το φάσμα των καταστροφικών κινδύνων ολοένα μεγαλώνει και καθίσταται πιο ευμετάβλητο.
- Οι κίνδυνοι καιρικών συνθηκών δείχνουν συνολικά τάσεις για πιο έντονα/συχνά και εκτός εποχής συμβάντα.
- Η κατανομή καθαρών παροχών είναι πολύ άνιση σε ό,τι αφορά το προφίλ κινδύνου ανά καλλιέργεια/νομό.

Σε συνέχεια των παραπάνω, ακολουθεί διάγραμμα SWOT, το οποίο παραθέτει συνοπτικά τα πλεονεκτήματα του υφιστάμενου συστήματος, τις αδυναμίες του, τις ευκαιρίες για βελτίωση, καθώς και τις απειλές που το επηρεάζουν.

SWOT Analysis του συστήματος γεωργικών ασφαλίσεων

Ε. Διαρθρωτικά Μέτρα

Αφορούν αλλαγές στην δομή και λειτουργία του συστήματος, στοχεύουν σε βάθος χρόνου και έχουν ευρύτερη επίδραση στην πολιτική και λειτουργία του Οργανισμού. Είναι αυτά που επηρεάζουν θεσμικές διαδικασίες, τη διαχείριση του κινδύνου και την αποδοτικότητα του συστήματος στο σύνολό του.

- 1. Διαφοροποίησης της εισφοράς κατά τρόπο που να συνδυάζει κατάλληλα ανταποδοτικότητα και κοινωνική αλληλεγγύη** (πρόκειται για αλλαγές στην εισφοροδοτική πολιτική που επηρεάζουν την αναλογικότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη). Η ανταποδοτικότητα (δείκτης ζημιών, loss ratio) παρουσιάζει πολύ μεγάλες διακυμάνσεις από περιοχή σε περιοχή καθώς και κατά καλλιέργεια, με αποτέλεσμα το σύστημα εισφορών να είναι «άδικο». Το σύστημα βασίζεται στην αρχή της «ασφαλιστικής αλληλεγγύης», αφού το ύψος των εισφορών δεν είναι «απολύτως ανάλογο» προς τον ασφαλιζόμενο κίνδυνο και το ύψος των παροχών δεν εξαρτάται από το ύψος των καταβληθεισών εισφορών (το +- 20% δεν λειτουργεί με αυτόν τον τρόπο). Η «ασφαλιστική αλληλεγγύη» ως αρχή σε ένα σύστημα, βοηθά και είναι προς όφελος εκείνων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που εμφανίζουν υψηλότερο βαθμό επικινδυνότητας από φυσικές καταστροφές σε σχέση με άλλες. Υπό αυτή την έννοια δεν είναι πάντα σίγουρο (σε πολλές των περιπτώσεων συμβαίνει το αντίθετο) ότι οι πιο «ευκατάστατοι» παραγωγοί με τις υψηλότερης αξίας καλλιέργειες, είναι αλληλέγγυοι προς τους ασθενέστερους, κάτι που πρεσβεύει η αρχή της «κοινωνικής αλληλεγγύης». Το σύστημα πρέπει να περιέχει αρχές δικαιοπραξίας στη βάση των ιδιαιτεροτήτων ως προς καλλιέργεια και γεωργική περιοχή. Μπορεί να εφαρμοστεί διαφοροποίηση συντελεστών σε ένα εύρος 2%-6%, ή αύξηση απαλλαγών (όπως αναφέρθηκε προηγουμένως) σε συγκεκριμένες καλλιέργειες και ζημιόγωνα αίτια, με ταυτόχρονη διατήρηση της αρχής της «ασφαλιστικής αλληλεγγύης». Έτσι θα υπάρχει η δυνατότητα να «εξάγονται» από το σύστημα «προτεινόμενες» εισφορές, δηλαδή εισφορές που θα κινούνται μέσα σε συγκεκριμένα όρια και θα αποτελούν «ομαλοποίηση» των αναγκαίων εισφορών, προς την κατεύθυνση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Το ποσοστό της υποχρεωτικής εισφοράς (4%) μετά από εισήγηση του ΕΛ.ΓΑ. και απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης, θα μπορούσε μεταγενέστερα, να μεταβάλλεται (εφόσον βέβαια δεν υπάρχουν νομικές ασυμβατότητες σε σχέση με τον κοινωνικό χαρακτήρα και την υποχρεωτικότητα του συστήματος) με βάση την καλλιέργεια αναφοράς, την περιοχή, τα στατιστικά και άλλα συναφή στοιχεία των καλυπτόμενων ζημιόγων αιτίων.
- 2. Ετήσια επιχορήγηση από τον τακτικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών του** με ποσό που μπορεί να φθάσει το 20% των εσόδων που προέρχονται από την εισφορά.(Ν.3877/2010, άρθρο 7 παραγρ.1.δ). (Παρατήρηση: Εφαρμόστηκε

αθροιστικά την περίοδο 2020-2021 για όλα τα έτη από το 2010 έως σήμερα (άρθρο 208/ν.4820/23/7/2021 που τροποποιεί το άρθρο 7 του ν.3877/2010), ως «θεσμική» εξασφάλιση των χρημάτων που έλειπαν από το ταμείο ΕΛ.Γ.Α, για αποζημιώσεις. Μέχρι το 2020 δεν είχαν δοθεί χρήματα από τον Προϋπολογισμό).

3. **Επανεξέταση των χρονικών περιόδων ασφαλιστικής κάλυψης για κάθε είδος καλλιέργειας που ασφαρίζεται και για κάθε ζημιογόνο αίτιο** (αφορά αλλαγές στο πλαίσιο ασφαλιστικής κάλυψης και τον καθορισμό νέων όρων). Κρίσιμη παράμετρος που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη -εκτός των άλλων- κατά τον χρονικό προσδιορισμό ασφαλιστικής κάλυψης, είναι η πραγματική εμπορική περίοδος (όχι η περίοδος που το προϊόν μπορεί να παραμείνει στο δένδρο ή στο πρέμνο) που το προϊόν διατίθεται στην αγορά.
4. **Επαναδιατύπωση του «ορισμού» των ασφαλιζόμενων ζημιογόνων αιτιών που δεν προσδιορίζονται με σαφήνεια** (επανακαθορισμός του τι καλύπτεται από την ασφάλιση, κάτι που επηρεάζει τη δομή του ασφαλιστικού συστήματος). Προτείνεται στον καθορισμό του αιτίου να περιγράφεται και η συμπτωματολογία της ζημιάς.
5. **Επανακαθορισμός των «ασφαλίσιμων» και των «μη ασφαλίσιμων» κινδύνων. Μη κάλυψη συστημικών κινδύνων που δεν είναι «μαθηματικά προσεγγίσιμες» όπως ο παγετός και οι βροχοπτώσεις** (αφορά την αλλαγή στην κατηγοριοποίηση των κινδύνων και την εξορθολογισμένη διαχείρισή τους). Προτείνεται **να αφαιρεθεί από την ασφάλιση** η κάλυψη: α) του λεγόμενου «Ανοιξιάτικου Παγετού-Παγετός ανθοφορίας». Παρά το γεγονός ότι το αίτιο αυτό έχει αργήσει να επέλθει («καθυστερούσε» 14 χρόνια αλλά επήλθε δριμύτερος το έτος 2021), η πιθανή επανεμφάνισή του, θα κοστίσει στον Οργανισμό τουλάχιστον 120-150 εκ. ευρώ, ποσό που ενδεχομένως δεν θα μπορεί να καλυφθεί ούτε με κρατική παρέμβαση (το 2021 δόθηκαν 230 εκ ευρώ μόνο για αυτό). β) της «υπερβολικής ή άκαιρης βροχόπτωσης». Εναλλακτικά και για το ζημιογόνο αίτιο της «υπερβολικής ή άκαιρης βροχόπτωσης», η ασφαλιστική κάλυψη να περιορίζεται μόνο στα αμπελοειδή και την καλλιέργεια της Κερασιάς. Οι μη ασφαλίσιμοι κίνδυνοι μπορούν υπό προϋποθέσεις να καλύπτονται από τα ΠΣΕΑ.
6. **Καθορισμός ζωνών καλλιέργειας-επικινδυνότητας** (αφορά τον καθορισμό γεωγραφικών ζωνών που θα διαφοροποιούν την ασφάλιση, αλλάζει την αντίληψη για την κατανομή κινδύνου). Απαγόρευση ασφαλιστικής κάλυψης σε καλλιέργειες – ποικιλίες μη ανθεκτικές σε χαμηλές θερμοκρασίες. Είναι γνωστό ότι πολλές νέες φυτεύσεις στη Βόρειο Ελλάδα χαρακτηρίζονται από βιολογική πρωιμότητα γεγονός, που αυξάνει την πιθανότητα η περίοδος της ανθοφορίας να συμπέσει χρονικά με περιόδους ιδιαίτερα χαμηλών θερμοκρασιών. Ουσιαστικά μετατρέπεται ο κίνδυνος από «πιθανός» σε «συστημικός». Αυτό καθιστά «ασύμφορη» τηνασφαλιστική κάλυψη και **πρέπει να καταργηθεί.**

σημ: Η παραπάνω πρόταση είναι αλήθεια ότι μειώνει δραματικά το κοινωνικά αιτούμενο από τους γεωργούς επίπεδο εξασφάλισης από **όλους** τους φυσικούς κινδύνους. Το έλλειμμα αυτό μπορεί να καλύπτεται μόνο με ένα **ολοκληρωτικά κρατικό υποχρεωτικό και ανταποδοτικό σύστημα** με βάση δίκαιες προσδιορισμένες αρχές κοινωνικής αλληλεγγύης.

- 7. Βελτίωση της διαδικασίας εκτίμησης και διευθέτησης των ζημιών. Θέσπιση μηχανισμών αντικειμενικής εκτίμησης, αξιοποίηση των εγχειριδίων εκτιμητικής** (αφορά τη βελτίωση της διοικητικής διαδικασίας που επιφέρει μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα). Η αντικειμενική εκτίμηση των ζημιών και ο έγκαιρος και δίκαιος διακανονισμός των αποζημιώσεων είναι ίσως η πιο κρίσιμη πτυχή ενός ασφαλιστικού συστήματος. Ελλείπει αποτελεσματικών μηχανισμών για την εκτίμηση των ζημιών, η εκτίμηση είναι εμπειρική και υποκειμενική (άρα και «μη διαφανής») με αποτέλεσμα άλλοτε υπερχρεώσεις του ΕΛ.Γ.Α και άλλοτε δυσαρεστημένους πληγέντες. Χρειάζεται λοιπόν επαναπροσδιορισμός της διαδικασίας και της «τεχνικής» της εκτίμησης, με την χρήση και την αξιοποίηση των εγχειριδίων εκτιμητικής, αφού πρώτα επικαιροποιηθούν και εκσυγχρονιστούν. Η παρέμβαση αυτή θα εξασφαλίσει την πολυπόθητη «εγκυρότητα» και «αντικειμενικότητα» των εκτιμήσεων και θα προσθέσει νέα «αξία» στην επιστημονική διεργασία. Παράλληλα θα «ενσωματωθεί» μηχανογραφικά και στο υπό διαμόρφωση νέο ψηφιακό σύστημα της εκτιμητικής διαδικασίας (ο διαγωνισμός βρίσκεται σε εξέλιξη).
- 8. Πάταξη της εισφοροαποφυγής** (αποτελεί μέρος της διαρθρωτικής αλλαγής στον τρόπο λειτουργίας του συστήματος και την αύξηση της διαφάνειας και αποτελεσματικότητας). Η έκταση της εισφοροαποφυγής είναι μεγάλη. Ποιοι είναι οι λόγοι που υπάρχει εισφοροαποφυγή;
- ✚ Η έλλειψη μηχανισμών ελέγχου.
  - ✚ Η δυνατότητα του παραγωγού να δηλώσει–ασφαλίσει μικρότερο αριθμό αγροτεμαχίων από τα συνολικά αγροτεμάχια που καλλιεργεί και παράλληλα να είναι δικαιούχος αποζημίωσης για οποιοδήποτε αγροτεμάχιο του πληγεί από το ζημιογόνο αίτιο. (έλλειψη δυνατότητας γεωγραφικής ταυτοποίησης αγροτεμαχίου).
  - ✚ Η δυνατότητα των παραγωγών να δηλώνουν επιλεκτικά την κατηγορία των «νεαρών δένδρων» ενώ τα δένδρα είναι παραγωγικά με συνέπεια να μην εισπράττεται η απαιτούμενη εισφορά (αναφέρθηκε προηγούμενα).
  - ✚ Η αίσθηση πολλών παραγωγών ότι το σύστημα είναι «άδικο», συνεπώς το ασφάλιστρο που καλούνται να πληρώσουν είναι υπερβολικό και όχι αναλογικό με τον κίνδυνο που αντιμετωπίζουν, αναλαμβάνοντας έτσι το ρίσκο της πιθανής ζημιάς μόνοι τους. Βελτιώνοντας το στοιχείο της ανταποδοτικότητας με «κλίμακες» ασφαλιστρών, θα συμβάλλουμε σημαντικά στην «ελκυστικότητα» του συστήματος και στη βελτίωση των εσόδων του Οργανισμού.

- ✚ Η έλλειψη πολιτικής βούλησης να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα. (Ακόμη και σε περιπτώσεις που διαπιστώθηκαν περιπτώσεις εισφοροαποφυγής δεν υπήρξαν οι ενδεδειγμένες κινήσεις εφαρμογής του νόμου.)

Με βάση την αρχή «διατήρησης της υποχρεωτικής ασφάλισης μέσω ΕΛ.Γ.Α και του χαρακτήρα στη βάση της αρχής της αλληλεγγύης» για την ελαχιστοποίηση της εισφοροαποφυγής θα πρέπει :

- ✚ Το προτεινόμενο σύστημα να περιέχει την αρχή της υποχρεωτικότητας
- ✚ Να εξασφαλίζει έσοδα σε ύψος που θα καθιστούν βιώσιμο το σύστημα.
- ✚ Να εξασφαλίζει τις μεθόδους της καθολικής συμμετοχής των εμπλεκόμενων στο σύστημα γεωργικής ασφαλιστικής κάλυψης.
- ✚ Να έχει έγκυρους μηχανισμούς ελέγχου.

- ✚ Να θεσπίζει σαφείς αποτρεπτικούς κανόνες ή να καθιερώνει ποινές σε όσους αποδεδειγμένα παραβιάζουν τις αρχές του.

- ✚ Να συνδέεται η προμήθεια φυτοπροστατευτικών προϊόντων, με την υποχρεωτική «δήλωση» στο Εθνικό Σύστημα Συνταγογράφησης, του μοναδιαίου

13ψηφίου κωδικού του αγροτεμαχίου στο ΟΣΔΕ.

- ✚ Να προβλέπει την προσαρμογή της ανταποδοτικότητας εφόσον βελτιώνονται τα έσοδά του (σε περίπτωση πλεονάσματος προκρίνονται διάφορα προγράμματα π.χ. αντιχαλαζικής προστασίας)

9. Θεσμοθέτηση αντικινήτρων για τους παραγωγούς που δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους στην ασφαλιστική κάλυψη όπως: αποκλεισμό από προγράμματα ειδικών ενισχύσεων, κατάργηση δικαιωμάτων επιστροφής Φ.Π.Α και ΕΦΠ κ.λπ. Αποτελεί μέρος της προσπάθειας να αλλάξει η συνολική δομή του συστήματος και να ενισχυθεί η συμμόρφωση.

10. Επαρκής εκμετάλλευση μεθόδων πρόληψης και ενεργητικής προστασίας και γενικά «προασφαλιστικών διαδικασιών» περιορισμού του κινδύνου(risk control) και διαχείρισης του κινδύνου(risk management). Έχει σαν στόχο την αναμόρφωση του συστήματος για πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση στον κίνδυνο. **Θεσμοθέτηση αντικινήτρων** για τους παραγωγούς που δεν προχωρούν στην τοποθέτηση μέσων ενεργητικής προστασίας στις καλλιέργειές τους (αντιαχαλαζικά δίχτυα, αντιπαγετικούς ανεμιστήρες) αναμένοντας την αποζημίωση. Ο ΕΛ.Γ.Α δεν πρέπει να «πριμοδοτεί» τέτοιες πρακτικές που οδηγούν σε μια παρασιτική γεωργία.

ΣΤ. Τρόποι εξασφάλισης χρηματοοικονομικών πόρων για την βιωσιμότητα του συστήματος

1. **Αύξηση των εισφορών, δηλ. αύξηση του ασφαλίστρου κατά ποσοστό 25%.** Τα σενάρια είτε με οριζόντιο ασφαλί스트ρο είτε με διαφοροποιημένο ασφαλί스트ρο ανά καλλιέργεια και περιοχή αναφέρονται αναλυτικά στην Αναλογιστική μελέτη.
2. **Μείωση της παροχής των αποζημιώσεων κατά ποσοστό 23%.** Αυτό επιτυγχάνεται με σενάρια στοχευμένων αυξήσεων των απαλλαγών για συγκεκριμένες «κοστοβόρες» καλλιέργειες και ζημιογόνα αίτια. Η ανταποδοτικότητα (δείκτης ζημιών, loss ratio) παρουσιάζει πολύ μεγάλες διακυμάνσεις από περιοχή σε περιοχή καθώς και κατά καλλιέργεια, με αποτέλεσμα το σύστημα εισφορών να είναι «άδικο». Συνεπώς υπάρχει ανάγκη διαφοροποίησης της εισφοράς κατά τρόπο που να συνδυάζει κατάλληλα ανταποδοτικότητα και κοινωνική αλληλεγγύη. Μπορούν να υπάρξουν διαφορετικά σενάρια «απαλλαγών», για τις καλλιέργειες που διατηρούν υψηλό συντελεστή ανταποδοτικότητας δηλαδή καλλιέργειες όπου το κλάσμα Αποζημιώσεις/Εισφορές είναι πολύ υψηλό. Το «κενό» που θα παρουσιαστεί στις αποζημιώσεις θα μπορεί να καλυφθεί πιθανά από τη δυναμική συμμετοχή στο σύστημα, ασφαλιστικών επιχειρήσεων, αλληλασφαλιστικών συνεταιρισμών και Ταμείων Αλληλοβοήθειας με αντίστοιχη επιδότηση του ασφαλίστρου.
3. **Κατάργηση ή μείωση του ποσοστού +/- 20% της επιλογής του παραγωγού για αλλαγή της ασφαλιζόμενης αξίας του.** Το συγκεκριμένο μέτρο λειτούργησε στη διάρκεια των ετών ως ένα είδος «έκπτωσης» παρά ως μέτρο αποκατάστασης μιας «αδικίας». Θα πρέπει να τονιστεί ότι η «ασφαλιστική λογική» αναφέρεται σε

ασφάλιση καλλιέργειας που διαρκεί από την φύτευση της μέχρι την ολοκλήρωση της παραγωγικής της ζωής. Προφανώς στα αρχικά στάδια της καλλιέργειας η απόδοσή της είναι μικρή άρα και η ασφαλιζόμενη αξία της. Προϊόντος του χρόνου όμως, η καλλιέργεια εισέρχεται σε

πλήρη παραγωγή η οποία κατά τα 2/3 του συνολικού χρόνου της, υπερκαλύπτει την μεσοσταθμική ασφαλιζόμενη αξία του «ασφαλίστρου». Με λίγα λόγια ο παραγωγός χωρίς να κάνει χρήση του «-20%» είναι ήδη «ωφελημένος» στο σύνολο του παραγωγικού χρόνου της καλλιέργειάς του. Επιπλέον η χρήση της δυνατότητας μείωσης της ασφαλιζόμενης αξίας διατρέχει το σύνολο των δηλωθέντων αξιών (όλα

τα δηλωθέντα αγροτεμάχια) και όχι μεμονωμένες περιπτώσεις που θα μπορούσαν υπό προϋποθέσεις να δικαιολογήσουν την επιλογή. Σήμερα το ποσοστό των ασφαλισμένων που κάνουν χρήση του μέτρου ανέρχεται στο 59%. Με πρόχειρους υπολογισμούς ο ΕΛ.Γ.Α χάνει από την εφαρμογή αυτού του μέτρου 18 εκ. ευρώ περίπου.

4. **Κατάργηση του “bonus” των «λοιπών νομών» του τιμοκαταλόγου.** Στον τιμοκατάλογο του ΕΛ.Γ.Α. για κάθε καλλιεργούμενο είδος υπάρχει γεωγραφική διαφοροποίηση αυτή των «λοιπών νομών», όπου η εισφορά σε αυτούς τους νομούς υπολείπεται κατά 20% . Αυτό γιατί στους νομούς αυτούς είτε δεν καλλιεργείται σε μεγάλες εκτάσεις το καλλιεργούμενο είδος, είτε δεν παρουσιάζει υψηλή συχνότητα ζημιών. Υπολογίζεται ότι αυτό «κοστίζει» στον Οργανισμό 7 εκ. ευρώ περίπου.
5. **Αυστηροποίηση της δυνατότητας αλλαγής στο ΟΣΔΕ κρίσιμων για τη εισφορά παραμέτρων Συστηματικός έλεγχος των δηλώσεων με κωδικό «νεαρά δένδρα».** Όσοι παραγωγοί δηλώνουν νεαρές καλλιέργειες δεν πληρώνουν εισφορά. Τα τελευταία χρόνια η τάση είναι αυξητική και δεν δικαιολογείται από μια φυσιολογική πιθανή μαζική αναδιάρθρωση καλλιεργειών. Επιπλέον έχει διαπιστωθεί η απαράδεκτη «τακτική» πολλών, να αλλάζουν από χρονιά σε χρονιά την κατεύθυνση των καλλιεργειών τους με αντίστροφη από τη λογική πορεία. Δηλαδή μέσα σε μια τριετία μια καλλιέργεια να δηλώνεται από «παραγωγική» σε «νεαρά» και πάλι «παραγωγική» το επόμενο έτος.
6. **Δυνατότητα του Παραγωγού να καθορίζει ο ίδιος την ασφαλιζόμενη αξία της καλλιέργειας που ασφαρίζει και με βάση αυτή να αποζημιώνεται. Επανεξέταση του αλγορίθμου υπολογισμού της αποζημίωσης.** Η αποζημίωση πρέπει να βασίζεται στην ασφαλιζόμενη αξία της ΔΚΕ, δηλαδή στην αξία που «επιλέγει» ο Παραγωγός (με τη χρήση και του -20% εάν δεν καταργηθεί) να ασφαλίσει και όχι στη αξία που υπολογίζεται από τον Γεωπόνο εκτιμητή. Πρέπει δηλαδή ο παραγωγός να είναι συνυπεύθυνος σε ότι ασφαρίζει. Παράλληλα εξασφαλίζεται και η ελαχιστοποίηση της «αυθαιρεσίας» του πραγματογνώμονα. Σε συνεννόηση με τον αρμόδιο φορέα υλοποίησης του ΟΣΔΕ (ΟΠΕΚΕΠΕ) αλλά και του συνεργαζόμενου αναδόχου, πρέπει να αναζητηθούν οι τρόποι (οικονομοτεχνικά) επίτευξης της παραπάνω πρότασης.
7. **Επιτάχυνση του χρόνου έναρξης της διαδικασίας υποβολής της Δήλωσης Καλλιέργειας Εκτροφής.** Τουλάχιστον σε ότι αφορά τις δενδροκομικές καλλιέργειες οι οποίες στην πλειοψηφία τους δεν διαφοροποιούνται από έτος σε έτος, η διαδικασία της Δήλωσης Καλλιέργειας Εκτροφής θα πρέπει να ξεκινά τον Ιανουάριο και να ολοκληρώνεται τον Φεβρουάριο.
8. **Πρόβλεψη μόνους ασφαλιστικής κάλυψης στο παραγωγό ο οποίος δεν εμφανίζει δήλωση ζημιάς για μία συνεχή τριετία ανά καλλιέργεια μέχρι προσδιορισμένου ποσοστού π.χ. 10 % μείωση οφειλόμενων ασφαλίσεων.** Η εφαρμογή του συγκεκριμένου μέτρου είναι ιδιαίτερα πετυχημένη στις ασφαλίσεις αυτοκινήτων

είναι όμως συνυφασμένη και με την έννοια της ατομικής ευθύνης. Στην περίπτωση των γεωργικών ασφαλίσεων, που ο κίνδυνος είναι συνήθως «προϊόν ανώτερης βίας», η επιβολή malus δικαιολογείται πολύ πιο δύσκολα. Θα μπορούσε κανείς να διανοηθεί τη λειτουργία ενός malus σε περίπτωση, π.χ. που η συχνότητα των ζημιών οφείλεται στην εμμονή του ασφαλισμένου σε «ακατάλληλες» (από πλευράς κινδύνου) καλλιέργειες.

9. **Διενέργεια ελέγχων για τον εντοπισμό συστηματικών ψευδών ζημιών**, η επιβολή κατάλληλων κυρώσεων και η λήψη μέτρων που καθιστούν δύσκολη την «κατασκευή» ψευδών ζημιών.
10. **Χορήγηση κινήτρων (π.χ μειωμένης εισφοράς)** σε εκείνες τις εκμεταλλεύσεις (κυρίως τις μεγάλες και τις καλύτερα οργανωμένες) που λαμβάνουν προληπτικά μέτρα.
11. **Υψηλό κόστος της εκτίμησης και διευθέτησης των ζημιών.** Στη διόγκωση του κόστους συντελούν οι πολλές μικρές αποζημιώσεις. Συγκρινόμενο με μια αποζημίωση μέχρι του ποσού των 400 ευρώ, το αντίστοιχο κόστος διεκπεραίωσης, από την εκτίμηση της ζημιάς είναι ασφαλώς δυσανάλογα υψηλό. Πρόταση: Να επικρατήσει ο συνολικός τρόπος εκτίμησης για τις περιπτώσεις εκμεταλλεύσεων μικρής ασφαλιζόμενης αξίας και να δοθεί έμφαση στην εμπειριστατωμένη εκτίμηση των καλλιεργειών – εκμεταλλεύσεων υψηλής αξίας.

12. **Αξιοποίηση της ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας.** Ως **ενεργειακό ή ανθρακικό αποτύπωμα** ορίζεται το σύνολο των αερίων του θερμοκηπίου που παράγονται καθημερινά από ένα κράτος, μια περιοχή, μια επιχείρηση, ακόμα και από ένα νοικοκυριό ή ένα άτομο, ως αποτέλεσμα της καύσης ορυκτών καυσίμων για ηλεκτρική ενέργεια, θέρμανση, μεταφορά και ούτω καθεξής. Το αποτύπωμα άνθρακα αντικατοπτρίζει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις αυτών των δραστηριοτήτων, από τις οποίες εκλύονται αέρια του θερμοκηπίου (διοξείδιο του άνθρακα, μεθάνιο, υδροφθοράνθρακες κ.λπ.) και αποτελεί μέρος του ευρύτερου ορισμού του «περιβαλλοντικού αποτυπώματος» του ανθρώπου στη Γη.

Το αποτύπωμα άνθρακα είναι η συνολική ποσότητα αερίων του θερμοκηπίου (CO₂eq) που παράγονται από τις δραστηριότητές μας. Μπορούμε να υπολογίσουμε το αποτύπωμα άνθρακα μιας χώρας, μιας επιχείρησης, ενός προϊόντος κ.λπ. Το αποτύπωμα άνθρακα προϊόντος καταγράφει τις συνολικές εκπομπές άνθρακα ενός προϊόντος κατά τη διάρκεια του κύκλου ζωής του.

Μέσω της γεωργίας ο άνθρακας μπορεί να αποθηκεύεται με φυσικό τρόπο στο έδαφος μέσω δραστηριοτήτων που ενισχύουν τη δέσμευση άνθρακα στο έδαφος και στα δάση (π.χ. αγροδασοπονία, αποκατάσταση των δασών, καλύτερη διαχείριση του εδάφους) και/ή μειώνουν την έκλυση άνθρακα από το έδαφος στην ατμόσφαιρα (π.χ. αποκατάσταση τυρφώνων). Οι δραστηριότητες ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας συμβάλλουν στην επίτευξη του φιλόδοξου στόχου της ΕΕ για καθαρές απορροφήσεις CO₂ κατά -310 Mt στον τομέα της χρήσης γης, αλλαγής χρήσης γης και δασοπονίας (LULUCF):

Η ανθρακοδεσμευτική γεωργία περιλαμβάνει πρακτικές που απορροφούν CO₂ από την ατμόσφαιρα και συμβάλλουν στον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας. Η πιστοποίηση θα **καθιστά δυνατή την αποτελεσματική ανταμοιβή της ανθρακοδεσμευτικής γεωργίας**, είτε μέσω της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) είτε μέσω άλλων δημόσιων ή ιδιωτικών πρωτοβουλιών.

Η ανθρακοδεσμευτική γεωργία αυξάνει την παγίδευση άνθρακα, ενώ συχνά παρέχει σημαντικά παράλληλα οφέλη για τη βιοποικιλότητα και άλλες οικοσυστημικές υπηρεσίες.

Υπό αυτή την έννοια η συνεισφορά της γεωργίας άρα και της διατήρησής της μέσω ενός υγιούς γεωργοασφαλιστικού συστήματος στη μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος είναι μεγάλη και ως εκ τούτου δικαιούται ως δράση να αποκομίσει οικονομικά οφέλη από αυτή τη περιβαλλοντική υπηρεσία που παρέχει. Συνεπώς **προτείνεται να διερευνηθεί η δυνατότητα της οικονομικής ενίσχυσης της ασφάλισης της γεωργικής παραγωγής**, ως αποτέλεσμα της συνεισφοράς της σε ένα σύστημα (παραγωγή αγροτικών προϊόντων) που συμβάλλει αποτελεσματικά στον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας.

Ζ. Πρόσθετα μέτρα

Ζ1. Θεσμικά μέτρα

1. **Ενεργοποίηση της Πρόσθετης και Προαιρετικής ασφάλισης μέσα από την ενεργοποίηση της Δ/σης Διαχείρισης Κρίσεων (Άρθρο 2 ν. 3877/2010).** Η Δ/ση Διαχείρισης Κρίσεων έχει σαν σκοπό τον συντονισμό, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της λειτουργίας του Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛ.Γ.Α.), των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, των αλληλασφαλιστικών συνεταιρισμών και των Ταμείων Αλληλοβοήθειας, καθώς και την οργάνωση και λειτουργία των προαιρετικών για τους παραγωγούς επιδοτούμενων ασφαλίσεων.

Επίσης καταρτίζει και υποβάλλει προς έγκριση στους Υπουργούς Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τα ακόλουθα προγράμματα του επόμενου έτους:

(i) το ετήσιο πρόγραμμα προαιρετικής ασφάλισης της αγροτικής δραστηριότητας, στο οποίο προσδιορίζονται κυρίως οι προς κάλυψη κίνδυνοι, οι απαλλαγές και οι λοιποί όροι κάλυψης, οι πόροι που προορίζονται για την επιδότηση του ασφαλίστρου, τα ποσοστά επιδότησης του ασφαλίστρου, οι τιμές αποζημίωσης των προϊόντων και τα λοιπά τεχνικοασφαλιστικά ή γεωργοτεχνικά στοιχεία που είναι απαραίτητα για την εφαρμογή των σχετικών ασφαλιστικών προγραμμάτων.

Επιπλέον καταρτίζει τους πρότυπους βασικούς όρων ασφαλιστηρίων συμβολαίων, οι οποίοι εγκρίνονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Οικονομίας. Ακόμη ελέγχει τα ασφαλιστήρια συμβόλαια, όπου αυτά

απαιτούνται, τόσο για τον ΕΛ.Γ.Α όσο και για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, τους Αλληλασφαλιστικούς Συνεταιρισμούς και τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας ως προς τη συμβατότητά τους με τους βασικούς όρους που προαναφέρθηκαν, την επιλεξιμότητα των φορέων που υποβάλλουν αίτηση συμμετοχής στο ετήσιο πρόγραμμα Γεωργικών Ασφαλίσεων και την επιδότηση του ασφαλιστρού.

Τέλος συγκεντρώνει και επεξεργάζεται τα στατιστικά δεδομένα, εκπονεί αναλογιστικές μελέτες, προσδιορίζει το τεχνικό ασφάλιστρο και παρακολουθεί την απορρόφηση και αξιοποίηση του συνόλου των πόρων των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, των Αλληλασφαλιστικών Συνεταιρισμών και των Ταμείων Αλληλοβοήθειας.

2. **Αυτονόμηση του «ταμείου» των εισφορών του Ζωικού Κεφαλαίου.** Οι ετήσιες αποζημιώσεις που δίνονται για ζημιές στο ζωικό κεφάλαιο (5-5,5 εκ. ευρώ/έτος) υπολείπονται κατά πολύ των αντίστοιχων εισφορών (13-14 εκ. ευρώ/έτος). Το πλεόνασμα που απομένει (7-8 εκατ. ευρώ/έτος) εισφέρει «αλληλέγγυα» στις αποζημιώσεις για ζημιές της φυτικής παραγωγής. Με την προτεινόμενη αυτονόμηση, επιτυγχάνονται δύο πράγματα. 1^{ον}) Αίρεται η «αδικία», χρήματα που πληρώνουν οι κτηνοτρόφοι να κατευθύνονται σε αγρότες φυτικής παραγωγής και 2^{ον}) Μπορεί ο ΕΛ.Γ.Α να χρησιμοποιήσει το πλεόνασμα αυτό για **να ασκήσει πολιτικές πρόληψης υπερ των κτηνοτρόφων** όπως επιχορήγηση εμβολιασμών για κινδύνους από ασθένειες κ.α. Επιπλέον προτείνεται η διαφοροποίηση του ασφαλιστρού (**εφόσον βέβαια δεν υπάρχουν νομικές ασυμβατότητες σε σχέση με τον κοινωνικό χαρακτήρα και την υποχρεωτικότητα του συστήματος**) μεταξύ των κτηνοτρόφων με εκτροφές Αιγοπροβάτων και των κτηνοτρόφων με εκτροφές Βοοειδών, αφού είναι γνωστό ότι οι εισφορές των πρώτων σε σχέση με τις αποζημιώσεις τους είναι δυσανάλογα «άδικες» συγκριτικά με των δεύτερων.
3. **Εφαρμογή των Εργαλείων Διαχείρισης Κινδύνου στη γεωργία την προγραμματική περίοδο 2021-2027, στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2021-2027.** Το άρθρο 37 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 δίνει τη δυνατότητα να υπάρχει ενίσχυση του ασφαλιστρού τόσο στην υποχρεωτική ασφάλιση, όσο και στην προαιρετική.
4. **Αντασφάλιση.** Ανάλυση κινδύνου από ιδιωτικές αντασφαλιστικές επιχειρήσεις. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου η αντασφάλιση παρέχεται από κυβερνητικές ή δημόσιες επιχειρήσεις. Στην Ισπανία, υπάρχει **υποχρεωτική κρατική αντασφάλιση** που αναλαμβάνεται από τη δημόσια επιχείρηση Consorcio de Compensacion de Seguros (CCS) με την ίδια να είναι αντασφαλισμένη σε ιδιωτικές εταιρείες. Στην Πορτογαλία, ένα **δημόσιο σύστημα αντασφάλισης** εγγυάται το 85% των απωλειών που υπερβαίνουν ένα ορισμένο κατώτατο όριο. Στη Ιταλία, υπάρχει **Δημόσιο**

Ταμείο Αντασφάλισης. Τέλος στην Ελλάδα, με τον Ν.2945/2001 θεσμοθετήθηκε ο αντασφαλιστικός Οργανισμός ΟΑΣΙΣ. Όμως οι διατάξεις του Νόμου δεν εφαρμόστηκαν.

2.2. Κανονιστικά μέτρα

1. Κανονισμός Ασφάλισης Φυτικής Παραγωγής και Ζωικού Κεφαλαίου. Επικαιροποίηση του κανονισμού. Αρκετές προτάσεις που μπορούν να ενσωματωθούν στον κανονισμό, αναφέρθηκαν προηγουμένα.
2. Κανονισμός Κατάστασης Προσωπικού. Επικαιροποίηση του ΚΚΠ.

2.3. Οργανωτικά μέτρα

Κανονισμός Οργανωτικής Διάρθρωσης. Άμεση σύνταξη νέου Κανονισμού Οργανωτικής Διάρθρωσης που θα ανταποκρίνεται πλήρως στις τρέχουσες ανάγκες, και θα παρέχει την απαραίτητη ευελιξία για ενδεχόμενες μελλοντικές προσαρμογές. Επανεξέταση των ρόλων των Δ/σεων στις λειτουργίες του Οργανισμού καθώς και ολοκληρωμένη κατανομή των αρμοδιοτήτων των επιμέρους Τμημάτων σε σχέση με τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τους ασφαλισμένους. Θα πρέπει να ενσωματώνει όλα εκείνα τα θεμελιώδη στοιχεία Οργάνωσης και Λειτουργίας προς την κατεύθυνση της βελτιστοποίησης του Οργανωτικού μοντέλου του Οργανισμού που θα μπορούν να οδηγήσουν τον Οργανισμό με αυτοπεποίθηση και σιγουριά στα μελλοντικά χρόνια.

2.4. Ψηφιακός μετασχηματισμός του ΕΛ.Γ.Α. Η αξιοποίηση των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών και λοιπών νέων τεχνολογιών σε εφαρμοσμένες λειτουργικές ανάγκες του ΕΛ.Γ.Α. Ο ΕΛ.Γ.Α μεταξύ άλλων θα μπορεί να παρακολουθεί, να εποπτεύει και να ελέγχει την οργάνωση και λειτουργία των προγραμμάτων Τηλεπισκόπησης και Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (Γ.Σ.Π) και συναφών τεχνολογιών, για την υποστήριξη του εκτιμητικού έργου του ΕΛΓΑ στους τομείς Ασφάλισης, Εσωτερικού Ελέγχου & Εσωτερικών Υποθέσεων και Ενεργητικής Προστασίας καθώς και για την αναβάθμισή τους. Το έργο βρίσκεται αυτή τη στιγμή σε στάδιο εξέτασης προσφυγών που προήλθαν από τους συμμετέχοντες και υποψηφίους αναδόχους του διαγωνισμού.

2.5 Έμφυχο δυναμικό. Αναδιανομή και μετεκπαίδευση. Η μετεκπαίδευση σε τομείς ιδιαίτερα κρίσιμους για τη μετεξέλιξη του ΕΛ.Γ.Α θα συμβάλλει σε μετατροπή του Οργανισμού σε σύγχρονο φορέα . Εξάλλου αν υιοθετηθούν αρκετά από τα μέτρα που προτείνονται θα καταστεί δυνατή η αξιοποίηση τμήματος του προσωπικού για τη στελέχωση νέων υπηρεσιών που θα συνέβαλαν στην ποιοτική αναβάθμιση και στον καλύτερο έλεγχο της λειτουργίας του Οργανισμού. Προϋπόθεση για τα παραπάνω είναι η κατάλληλη στελέχωση και πλήρωση κενών θέσεων σε εξειδικευμένες ειδικότητες και σε Δ/σεις όπως η Πληροφορική, η Οικονομικών, η Μελετών & Εφαρμογών με νέο σε ηλικία προσωπικό.

α) Για το **τακτικό προσωπικό** του ΕΛ.Γ.Α.: **Ενεργοποίηση των επιμορφωτικών**

σεμιναρίων μέσω ΕΣΠΑ. Μέσα από αυτή τη δράση, θα αναβαθμιστούν οι γνώσεις και οι δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού του ΕΛ.Γ.Α. και θα επικαιροποιηθούν τα Εγχειρίδια Εκτιμητικής του ΕΛ.Γ.Α.

β) Για το **εποχικό προσωπικό** του ΕΛ.Γ.Α : **Ανάπτυξη στην Κεντρική Διοίκηση** ενός κέντρου που θα έχει τη γενική ευθύνη της οργάνωσης ενός **συντονισμένου εκπαιδευτικού προγράμματος, των εποχικά προσλαμβανομένων Γεωπόνων-Κτηνιάτρων** εκτιμητών, με στόχο την επικαιροποίηση των γνώσεων τους σε θέματα εκτιμητικής πρακτικής. Το αναλυτικό ενιαίο πρόγραμμα εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των νεοπροσλαμβανομένων εποχικών Γεωπόνων-Κτηνιάτρων εκτιμητών, θα περιλαμβάνει θέματα Νομοθεσίας, Κανονισμών, συμπεριφοράς προς τους αγρότες, σύνταξης πορισμάτων εκτίμησης, κανόνες εκτιμητικής πρακτικής και χρησιμοποίησης νέων τεχνολογιών. Με βάση τις δέκα βασικότερες καλλιέργειες που απασχολούν ασφαλιστικά τον ΕΛ.Γ.Α. το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα εφαρμόζεται στις ιδιαίτερες ανάγκες και απαιτήσεις του κάθε Υποκαταστήματος. Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να ενεργοποιηθεί το μητρώο εισηγητών του ΕΛ.Γ.Α. (Απόφ. 6/29-01- 2020 του ΔΣ του ΕΛ.Γ.Α.). Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται το κύριο έργο των Τμημάτων Εκτιμήσεων, που είναι η συγκέντρωση, η κατανομή, ο συντονισμός, η παρακολούθηση και ο έλεγχος των εκτιμήσεων και των εκτιμητών.

γ) **Συνεργασία με ΓΠΑ ή με ΓΕΩΤ.Ε.Ε για την οργάνωση ενός μόνιμου προγράμματος εκπαίδευσης και κατάρτισης πτυχιούχων νέων γεωπόνων, στις αρχές και τους κανόνες της εκτιμητικής πρακτικής** και στη μεθοδολογία των εκτιμήσεων (εξειδικευμένη για τις πιο σημαντικές καλλιέργειες), σε επίπεδο πρακτικής και θεωρητικής εκπαίδευσης, με απώτερο στόχο τον ομοιόμορφο και πιο ορθολογικό τρόπο προσέγγισης των εκτιμήσεων από τους εκτιμητές. Το πρόγραμμα θα διαρκεί τέσσερις εβδομάδες.

δ) Εάν και εφόσον ο ΕΛ.Γ.Α προχωρήσει σε αποφάσεις για διαφοροποίηση των παραμέτρων που υπεισέρχονται στον υπολογισμό της ασφαλιστικής εισφοράς, θεωρούμε βασική προϋπόθεση για την επιτελική λειτουργία του Οργανισμού στο χώρο της ασφάλισης των αγροτικών προϊόντων τη δημιουργία **μηχανογραφικής στατιστικής υποδομής** τέτοιας που να παρέχει τη δυνατότητα αναλυτικής τιμολόγησης κατά ζημιόγONO αίτιο, περιοχή (δήμο ή κοινότητα, νομό, γεωγραφικό διαμέρισμα, περιφέρεια και όλη τη χώρα) και κατά είδος καλλιέργειας με σκοπό την αύξηση ή μείωση των ποσοστών απαλλαγής, η τον καθορισμό μεγαλύτερης ή μικρότερης εισφοράς. Η υποδομή αυτή είναι δυνατόν να αξιοποιηθεί ευρύτερα από τον Οργανισμό για την παρακολούθηση και τον έλεγχο των ζημιών και για τη στατιστική ανάλυση των δεδομένων προκειμένου να επιτυγχάνονται μελλοντικά πιο αξιόπιστες εκτιμήσεις μεγεθών και δεικτών κρίσιμων για τη σωστή ασφαλιστική και οικονομική λειτουργία του Οργανισμού. Επιπλέον θα υπάρχει τακτική και εμπειριστατωμένη ενημέρωση της Διοίκησης του Οργανισμού ώστε να μπορεί να παρεμβαίνει διορθωτικά. Για όλα τα παραπάνω απαιτείται οπωσδήποτε ενσωμάτωση στο Οργανωτικό σχήμα υπαλλήλου-ων με εξειδίκευση στην Αναλογιστική Επιστήμη.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

A) Αντιχαλαζικό πρόγραμμα με εναέρια μέσα (ΚΕΜΕ).

Επιγραμματικά και στο πλαίσιο των προτάσεων για βελτιώσεις στην κατεύθυνση της ποιοτικής αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών του ΚΕΜΕ (Κέντρο Μετεωρολογικών Εφαρμογών).

1. Προγραμματισμός άμεσων προσλήψεων Μετεωρολογικού Προσωπικού.
2. Διερεύνηση της **δυνατότητας αγοράς Μετεωρολογικού Εξοπλισμού σύγχρονης τεχνολογίας (ραντάρ)**. Η υλοποίηση μιας τέτοιας προμήθειας, από την έναρξη της όλης διαδικασίας μέχρι την ολοκλήρωσή της, απαιτεί συνήθως χρονικό διάστημα 2,5 και πλέον ετών, συνεπώς γίνεται κατανοητό πως μια τέτοια απόφαση πρέπει να ληφθεί άμεσα.

B) Σχετικές προτάσεις και πολιτικές πρόληψης για το αντικείμενο της Ενεργητικής Προστασίας, για συζήτηση.

Παρακάτω σταχυολογούνται ενδεικτικά, **προληπτικά μέτρα** -για τους θεσμικούς κινδύνους που περιγράφονται στον ν.3877/2010- που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη μέγιστη δυνατή αναχαίτιση – εξισορρόπηση των απωλειών του αγροτικού εισοδήματος από διαφορά αίτια.

Είδη κινδύνων και μέτρα πρόληψης:

Φυτική Παραγωγή

Ζημιογόνο αίτιο: Λειψυδρία – Ξηρασία

- + Εγκατάσταση μετεωρολογικών σταθμών.
- + Υιοθέτηση δεικτών επικινδυνότητας εμφάνισης φαινομένων (π.χ. SPI, SRI).
- + Δημιουργία χαρτών επικινδυνότητας (risk maps).
- + Ανάπτυξη προγνωστικών εργαλείων

(πιθανολογικά μοντέλα πρόγνωσης).

- + Καινοτόμα συστήματα άρδευσης και εκπαιδευτικά προγράμματα παραγωγής μη υδρόφιλων καλλιεργειών (ποικιλιών).
- + Πρόσβαση σε πιστώσεις για την κατασκευή προληπτικών υποδομών όπως φράγματα συγκράτησης και λεκάνες αποταμίευσης του αρδευτικού νερού - μονάδες αφαλάτωσης ή ανακύκλωσης του νερού ύδρευσης και άρδευσης.
- + Επιδότησεις για την αγορά και εγκατάσταση σύγχρονων συστημάτων άρδευσης (επιφανειακή και υπόγεια στάγδην άρδευση).

- ✚ Δημιουργία ασφαλιστικών συμβολαίων με κλιμακούμενα ποσοστά αποζημιώσεων βάσει του επιπέδου έλλειψης σε αρδευτικό νερό (ή των επιπέδων βροχόπτωσης με βάση τα ιστορικά μηνιαία δεδομένα).

Ζημιόγono αίτιο : Πλημμύρα – Υπερβολικές Βροχοπτώσεις

- ✚ Χαρτογράφηση επικινδυνότητας φαινομένων.
- ✚ Ανάπτυξη στατιστικών εργαλείων επικινδυνότητας περιοχών.

- ✚ Πρόσβαση σε πιστώσεις για την κατασκευή προληπτικών υποδομών όπως μεγάλα και μικρότερα αποστραγγιστικά έργα.
- ✚ Επιδότηση καλλιεργειών που μειώνουν τη διάβρωση του εδάφους, αποτρέπουν τη διασπορά της αργίλου και την αύξηση της αλκαλικότητας του εδάφους.

- ✚ Δημιουργία ασφαλιστικών συμβολαίων με δυνατότητα καθυστερημένης φύτευσης (εγκατάσταση καλλιέργειας) ή καθυστερημένης συγκομιδής της καλλιέργειας.

Ζημιόγono αίτιο : Παγετός

- ✚ Χαρτογράφηση επικινδυνότητας φαινομένου.
- ✚ Καθορισμός περιοχών με υψηλή συχνότητα εμφάνισης ζημιών από τις χαμηλές θερμοκρασίες.
- ✚ Καθορισμός περιοχών με τον χαρακτηρισμό "θύλακες παγετού".
- ✚ Απαγόρευση ασφαλιστικής κάλυψης σε καλλιέργειες – ποικιλίες μη ανθεκτικές σε χαμηλές θερμοκρασίες.

- ✚ Εγκατάσταση υλικών και μέσων προφύλαξης από τις χαμηλές θερμοκρασίες (αυτοματισμοί αύξησης θερμοκρασίας, όπως, καύση παγίδων, αντιστατικόί ανεμιστήρες – μετακίνησης ψυχρού αέρα, fog system – αύξηση θερμοκρασίας με αύξηση της υγρασίας κ.α.).

- ✚ Διαφοροποίηση ασφαλίστρου σε περιπτώσεις μη εγκατάστασης μέτρων προφύλαξης από τον παγετό.

Ζημιογόνο αίτιο : Χαλάζι

- ✚ Χαρτογράφηση ευαίσθητων περιοχών στο φαινόμενο.
- ✚ Επιχορήγηση κατασκευής εγκαταστάσεων αντιχαλαζικής προστασίας. (π.χ. αντιχαλαζικό δίχτυ).*
- ✚ Λειτουργία προγραμμάτων χαλαζικής προστασίας με εναέρια μέσα – Προγράμματα τροποποίησης και-ρού με έκχυση πυρήνων Ιωδιούχου Αργύρου (AgI).*
- ✚ Παρεμβάσεις για την αλλαγή

κατεύθυνσης της διάθεσης - μεταποίησης των πληγέντων προϊόντων (π.χ. από βρώσιμη χρήση σε χυμοποιία).

- ✚ Προγράμματα επιχορήγησης ειδικών σκευασμάτων για την αποτροπή ανάπτυξης επιβλαβών μικροοργανισμών στα πληγέντα αγροτικά προϊόντα (δευτερογενείς μορφές μείωσης αγροτικής παραγωγής).

*σημ: Εφαρμόζονται στον ΕΛ.Γ.Α

Ασθένειες (στην περίπτωση ενεργοποίησης της κάλυψης):

- ✚ Έλεγχοι ορθής διαχείρισης του κινδύνου εμφάνισης παρασίτων και ασθενειών.
- ✚ Απαγόρευση εισόδου προσβεβλημένων, από επιβλαβείς

μικροοργανισμούς και ασθένειες, αγροτικών προϊόντων και πολλαπλασιαστικού Υλικού

- ✚ Τήρηση των κανόνων ορθής πρακτικής χορήγησης φαρμακευτικών σκευασμάτων και αυστηροί έλεγχοι υπολειμματικότητας φυτοφαρμάκων με βάση τα Διεθνή και Εθνικά πρότυπα.
- ✚ Απαγόρευση ένταξης σε ασφαλιστική κάλυψη καλλιεργειών που δεν τηρούν τους κανόνες και τα πρωτόκολλα χορήγησης ειδικών φαρμακευτικών σκευασμάτων αντιμετώπισης των επιβλαβών μικροοργανισμών και ασθενειών.

Ζημιογόνο αίτιο : Φωτιά

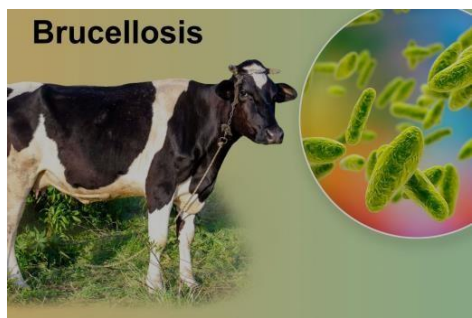
- ✚ Χαρτογράφηση περιοχών που έχουν πληγεί επανειλημμένα από το φαινόμενο.

- ✚ Χαρτογράφηση καλλιεργήσιμων περιοχών πλησίον δασικών εκτάσεων.
- ✚ Αναδιάρθρωση καλλιεργειών με μερικώς ανθεκτικές καλλιέργειες σε ζημιές από φωτιά.
- ✚ Υιοθέτηση μέτρων έγκαιρης ανίχνευσης και ενημέρωσης εμφάνισης του φαινομένου.
- ✚ Επιχορηγήσεις για την ανάπτυξη

μέσων πυροπροστασίας και πυρόσβεσης.

- ✚ Δημιουργία συγχρηματοδοτούμενου ταμείου για την ανασύσταση των πληγέντων περιοχών.

Ζωικό Κεφάλαιο

- ✚ Κατηγοριοποίηση των ασθενειών (νόσων) σε ευρύτερο (κοινοτικό, περιφερειακό) και όχι σε τοπικό επίπεδο.
- ✚ Χαρτογράφηση κινδύνου ανάπτυξης ασθενειών των ζώων διαχρονικά (βασικές εστίες).
- ✚ Σύστημα κατανομής δαπανών με βάση την κατηγορία της νόσου.

- ✚ Ανάπτυξη συστήματος άμεσης ενημέρωσης για τις εστίες των ασθενειών (αριθμός νοσούντων - νεκρών ζώων, χρόνος έκθεσης κ.α.).
- ✚ Πριμοδότηση για τη χορήγηση εμβολίων.
- ✚ Αυξημένη παρακολούθηση και αποτροπή παράνομων εισαγωγών ζωικού κεφαλαίου.
- ✚ Άμεση θανάτωση νοσούντων ζώων και υγειονομική ταφή νεκρών ζώων σε περιπτώσεις επιδημίας.
- ✚ Οικονομικές συνέπειες με τη μορφή ποινών σε περιπτώσεις εμφάνισης ασθενειών από εκούσια ή από αμέλεια των παραγωγών (π.χ. ποσοστό % επί της ασφαλιζόμενης αξίας της αγέλης).

Ελεγχόμενο περιβάλλον

- ✚ Κατηγοριοποίηση των αδειοδοτημένων εγκαταστάσεων ελεγχό-μενου περιβάλλοντος.
- ✚ Έλεγχος τήρησης των προδιαγραφών κατασκευής και λειτουργίας των πρότυπων εγκαταστάσεων.
- ✚ Σύστημα άμεσης ενημέρωσης εμφάνισης επικίνδυνων φαινομένων.

- ✚ Χαρτογράφηση περιοχών με εγκαταστάσεις καλλιεργειών υπό ελεγχόμενο περιβάλλον που έχουν πληγεί επανειλημμένα από διάφορα φαινόμενα.
- ✚ Δυνατότητα προαιρετικής εξαίρεσης από την ασφαλιστική κάλυψη.*

*σημ: Εφαρμόζεται στον ΕΛ.Γ.Α

Τα ανωτέρω είναι ορισμένα από τα μέτρα πρόληψης που εφαρμόζονται σήμερα ή βρίσκονται σε φάση διερεύνησης για την υλοποίησή τους. Προφανώς υπάρχουν και άλλες πολιτικές πρόληψης για τον περιορισμό των κινδύνων και την αποτροπή των

κρίσεων στην αγροτική παραγωγή. Για την καλύτερη κατανόηση και υιοθέτηση μέτρων πρόληψης προτείνεται η διμερής επαφή με αντίστοιχους ασφαλιστικούς Οργανισμούς του εξωτερικού, αρχικά σε επίπεδο Διοίκησης και εν συνεχεία σε επιτελικό επίπεδο.

Ο ΕΛ.Γ.Α. ως Οργανισμός κοινής ωφέλειας μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα υπηρέτησε όλα τα χρόνια με συνέπεια και αξιόλογη επιτυχία τον Έλληνα αγρότη και τον βοήθησε να επιβιώσει

οικονομικά. Ο κοινωνικός χαρακτήρας του ΕΛ.Γ.Α. είναι λοιπόν δεδομένος. Αυτό διασφαλίζεται με την υποχρεωτικότητα της ασφάλισης (ο ΕΛ.Γ.Α. δεν επιλέγει πελάτες ασφαλίζει όλους ανεξαρτήτως του Έλληνες αγρότες), με την πρόβλεψη για επιχορήγηση από τον κρατικό προϋπολογισμό των λειτουργικών του δαπανών κλπ. Θα έλεγε κανείς ότι η ασφάλιση είναι όχι μόνο υποχρέωση αλλά ταυτόχρονα και δικαίωμα του αγρότη, κάτι που δεν είναι προφανές σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες της Ε.Ε. Βασική μέριμνα στη φάση αυτή που διανύουμε είναι αφενός να επιβεβαιωθεί κατά σαφή τρόπο ο κοινωνικός χαρακτήρας του ΕΛ.Γ.Α., αφ' ετέρου να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου ο ΕΛ.Γ.Α να καταστεί βιώσιμος, εφαρμόζοντας ένα σύστημα που να διακρίνεται από το σωστό «κράμα» ανταποδοτικότητας και κοινωνικής αλληλεγγύης, ικανός να λειτουργήσει **σαν ανεξάρτητη ασφαλιστική οικονομική μονάδα**, που δεν θα παράγει ελλείμματα και θα είναι οικονομικά αυτάρκης.

Β' ΜΕΡΟΣ (Πίνακες)

Πίνακας 1. Αποζημιώσεις και μ.ο αυτών για την περίοδο 1986-2010 (Τιμές 2011)

ΕΤΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ_(1986-2010)	Μ.Ο_(1986-2010)
ΑΝΕΜΟΘΥΕΛΛΑ	218.595.019	8.743.801
ΑΡΚΟΥΔΑ	425.818	35.485
ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΗ	656.988.593	36.499.366
ΑΓΡΙΟΓΟΥΡΟΥΝΟ	455.645	41.422
ΚΑΥΣΩΝΑΣ	239.923.699	9.596.948
ΠΑΓΕΤΟΣ	2.075.612.324	83.024.493
ΠΛΗΜΜΥΡΑ	213.243.825	8.529.753
ΧΑΛΑΖΙ	1.322.311.441	52.892.458
ΘΑΛΑΣΣΑ	47.873	3.989
ΧΙΟΝΙ	7.874.648	656.221
ΑΓΡΙΟΚΟΥΝΕΛΑ	1.111.644	277.911
ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	79.461.549	6.621.796
ΣΥΝΟΛΟ	4.816.052.077	206.923.643

Πίνακας 2. Σύνολο αποζημιώσεων και μ.δ. Αυτών, για την περίοδο 2014-2023

ΕΤΟΣ	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	ΣΥΝΟΛΟ (2014-2023)	Μ.Ο (2014-2023)	Μ.Ο (2014- 2023) Χωρίς Θεομηνίες
ΑΝΕΜΟΘΥΕΛΛΑ	7.601.342	5.320.576	11.293.963	5.785.782	12.615.278	25.384.097	9.728.269	6.460.953	12.037.611	7.417.547	103.645.418	10.364.542	10.364.542
ΑΡΚΟΥΔΑ	92.248	27.509	52.220	48.963	22.350	28.670	55.001	119.631	72.448	252.109	771.148	77.115	77.115
ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΗ	51.457.796	33.902.411	37.345.533	26.114.398	69.092.185	15.108.811	13.613.827	27.128.492	52.624.388	50.844.138	377.231.979	37.723.198	37.723.198
ΑΓΡΙΟΓΟΥΡΟΥΝΟ	45.819	23.225	65.241	169.470	31.414	62.204	132.296	133.319	152.381	214.191	1.029.560	102.956	102.956
ΚΑΥΣΩΝΑΣ	1.611.690	718.572	3.273.381	16.010.715	5.615	425.449	2.244.674	36.116.799	60.102	49.749.238	110.216.234	11.021.623	11.021.623
ΠΑΓΕΤΟΣ	1.355.351	51.617.011	24.298.447	43.052.723	2.787.680	8.499.555	40.405.613	225.132.434	60.185.453	36.796.261	494.130.528	49.413.053	49.413.053
ΠΛΗΜΜΥΡΑ	4.786.047	4.269.789	5.815.621	1.379.974	8.030.374	3.802.358	28.977.734	5.080.525	2.475.289	667.063	65.284.774	6.528.477	6.528.477
ΧΑΛΑΖΙ	87.853.074	36.066.075	48.978.071	71.411.268	42.633.948	136.630.631	47.026.437	45.899.359	121.816.091	70.654.514	708.969.468	70.896.947	70.896.947
ΘΑΛΑΣΣΑ	17.702		104						222.068	4.840	244.714	61.178	61.178
ΧΙΟΝΙ		417.286		1.303.120			34.087	54.535	455.559	1.567	2.266.155	377.692	377.692
ΑΓΡΙΟΚΟΥΝΕΛΑ	640.043	580.280	514.540	474.330	275.412	502.206	644.448	682.688	785.218	1.077.159	6.176.324	617.632	617.632
ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	5.066.234	5.314.068	5.236.698	5.709.905	4.732.256	4.609.941	5.959.460	5.372.545	5.131.447	21.866.927	68.999.480	6.899.948	6.899.948
ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ										223.081.208	223.081.208	223.081.208	
ΣΥΝΟΛΟ	160.511.658	138.276.519	136.875.835	171.462.665	140.228.530	195.055.941	148.823.866	352.183.300	256.020.077	462.628.785	2.162.067.176	216.206.718	193.898.597

Πίνακας 3. Εισφορές - Αποζημιώσεις 2011-2023

	ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ	ΕΙΣΦΟΡΑ
2011	57.055.441	159.958.762
2012	95.401.700	147.289.234
2013	102.242.861	161.672.749
2014	160.509.644	165.602.820
2015	138.365.919	166.837.661
2016	136.873.818	166.416.158
2017	171.460.649	167.829.274
2018	140.230.597	165.929.349
2019	195.053.921	170.906.593
2020	148.821.846	175.494.047
2021	352.181.279	182.024.365
2022	255.795.987	182.751.385
2023	462.621.922	196.428.220

Ισοζύγιο Αποζημιώσεων +Λειτουργικών δαπανών με Εισφορές και λοιπά έσοδα

	Αποζημ + Διοικητικά έξοδα	Εισφορά + Επιχορήγηση λειτουργικών δαπανών +	Ισοζύγιο
2011	85.055.441	195.458.762	110.403.321
2012	123.401.700	182.789.234	59.387.534
2013	130.242.861	197.172.749	66.929.888
2014	188.509.644	201.102.820	12.593.176
2015	166.365.919	202.337.661	35.971.742
2016	164.873.818	201.916.158	37.042.340
2017	199.460.649	203.329.274	3.868.625
2018	168.230.597	201.429.349	33.198.752
2019	223.053.921	206.406.593	-16.647.328
2020	176.821.846	210.994.047	34.172.201
2021	380.181.279	217.524.365	-162.656.914
2022	283.795.987	218.251.385	-65.544.603
2023	490.621.922	231.928.220	-258.693.702
			-109.974.968

Για τα Διοικητικά έξοδα υπολογίστηκε ετήσιο ποσό 28 εκ. Ευρώ

Για την Επιχορήγηση των Λειτουργικών δαπανών υπολογίστηκε ετήσιο ποσό 30 εκ. Ευρώ

Για τα Τέλη Εκτίμησης υπολογίστηκε ποσό 5,5 εκ. ευρώ

Πίνακας 4. Κατανομή των παραγωγών ανά κατηγορία εισφορών.

Εύρος αναμενόμενης εισφοράς	Αριθμός παραγωγών	% ποσοστό	% αθροιστικό ποσοστό
Έως 10 ευρώ	24.585	4%	4%
10,01 έως 50 ευρώ	156.011	24%	28%
50,01 έως 100 ευρώ	132.880	20%	48%
100,01 έως 200 ευρώ	127.157	19%	67%
200,01 έως 400 ευρώ	104.063	16%	83%
400,01 έως 600 ευρώ	44.511	7%	90%
Άνω των 600 ευρώ	66.636	10%	100%
Σύνολο	655.843	100%	

Πίνακας 5. Ποσοστό % εισπραξιμότητας εισφορών

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ	156.800.500	145.759.877	161.578.413	165.259.756	167.001.789	165.397.041	167.582.651
1/12/2017	152.151.021	141.850.122	156.142.383	157.741.866	149.546.977	148.138.208	123.250.012
% ποσοστό εισπραξιμότητας	97,03%	97,32%	96,64%	95,45%	89,55%	89,57%	73,55%

Πίνακας 6. Ποσοστό % «Μεγέθους» αποζημιώσεων

2015				
	Παραγωγοί	Αποζημιώσεις	% των Παραγωγών	% των Αποζημιώσεων
ΜΕΧΡΙ 400 ΕΥΡΩ	23.773	5.066.455	23,62%	3,83%
ΑΠΟ 400 ΚΑΙ ΑΝΩ	76.893	127.220.018	76,38%	96,17%
Σύνολο	100.666	132.286.473	100,00%	100,00%
2016				
	Παραγωγοί	Αποζημιώσεις	% των Παραγωγών	% των Αποζημιώσεων
ΜΕΧΡΙ 400 ΕΥΡΩ	18.379	3.813.139	23,69%	3,27%
ΑΠΟ 400 ΚΑΙ ΑΝΩ	59.215	112.836.312	76,31%	96,73%
Σύνολο	77.594	116.649.451	100,00%	100,00%
2019				
	Παραγωγοί	Αποζημιώσεις	% των Παραγωγών	% των Αποζημιώσεων
ΜΕΧΡΙ 400 ΕΥΡΩ	14.133	2.953.710	18,01%	1,55%
ΑΠΟ 400 ΚΑΙ ΑΝΩ	64.347	187.529.023	81,99%	98,45%
Σύνολο	78.480	190.482.734	100,00%	100,00%

Πίνακας 7. Χρονολογικές σειρές του ΥΠΑΑΤ για την ακαθάριστη αξία φυτικής και ζωικής παραγωγής. (Έτος αναφοράς 2007)

ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ						
		ΣΤΡΕΜ/ΔΕΝΔΡ	ΠΑΡ./ΤΟΝΟΙ		ΤΙΜΗ	ΣΥΝΟΛΟ € (ΧΙΛ)
ΕΠΙΤΡ ΣΤΑΦΥ	2007	77.420	123.000		0,77	94.710
ΚΟΡΙΝ ΣΤΑΦ	2007	176.170	20.410		0,75	15.308
ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑ	2007	216.100	15.880	ΖΗΜΙΕΣ	0,54	8.575
ΜΟΥΣΤΟΥ	2007		340.000		0,37	125.800
ΒΑΜΒΑΚΙ	2007	3.387.240	668.181		0,42	280.636
ΖΑΧΑΡΟΤΕΥΤΛΑ	2007	135.840	854.977		0,04	34.199
ΗΛΙΑΝΘΟΣ	2007	140.005	16.806		0,17	2.857
ΚΑΠΝΑ ΑΝ. ΤΥΠ	2007	174.760	26.830		3,47	93.100
ΚΡΟΚΟΣ	2007	4.200	1,00		933,00	933
ΜΑΣΤΙΧΑ	2007	17.554	115		74,00	8.510
ΑΚΤΙΝΙΔΙΑ	2007	48.350	70.110		0,50	35.055
ΑΜΥΓΔΑΛΑ	2007	5.617.862	36.428		1,93	70.306
ΑΧΛΑΔΙΑ	2007	4.170.837	52.397		0,91	47.681
ΒΕΡΥΚΟΚΑ	2007	2.124.536	87.196		0,47	40.982
ΕΛΑΙΟΠ ΕΛΙΕΣ	2007	130.822.386	419.297		2,65	1.111.137
ΕΠΙΤΡ ΕΛΙΑ	2007	25.705.503	95.000		1,57	149.150
ΚΑΡΥΔΙΑ	2007	2.037.815	18.252		2,40	43.805
ΚΕΡΑΣΙΑ	2007	2.195.711	51.951		1,47	76.368
ΛΕΜΟΝΙΑ	2007	3.631.086	45.000		0,49	22.050
ΜΑΝΤΑΡΙΝΙΑ	2007	3.414.480	68.500		0,43	29.455
ΜΗΛΑ	2007	7.329.532	262.282		0,47	123.273
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ	2007	16.956.340	970.000		0,16	155.200
ΡΟΔΑΚΙΝΑ	2007	19.000.000	737.207		0,30	221.162
ΦΙΣΤΙΚΙΑ	2007	905.942	9.840		4,96	48.806
ΑΓΓΟΥΡΙΑ	2007	20.990	160.220		0,67	107.347
ΑΓΠΙΝΑΡΑ	2007	20.001	25.520		1,47	37.514
ΚΑΡΟΤΟ	2007	13.740	44.990		0,31	13.947
ΚΟΛΟΚΥΘΑΚΙΑ	2007	41.000	82.850		0,65	53.853

ΚΟΥΝΟΥΠΙΔΙ	2007	36.410	70.894		0,65	46.081
ΝΩΠΑ ΚΡΕΜΥΔ	2007	19.400	30.870		1,15	35.501
ΞΕΡΑ ΚΡΕΜΥΔ	2007	56.570	150.940		0,40	60.376
ΛΑΧΑΝΑ	2007	78.760	206.537		0,28	57.830
ΜΑΡΟΥΛΙΑ	2007	45.650	94.794		0,72	68.252
ΜΕΛΙΤΖΑΝΑ	2007	28.640	75.965		0,70	53.176
ΜΠΑΜΙΑ	2007	14.190	9.890		1,95	19.286
ΠΑΝΤΖΑΡΙΑ	2007	9.130	19.749		0,60	11.849
ΠΙΠΕΡΙΑ	2007	40.670	123.420		0,86	106.141
ΠΡΑΣΣΟ	2007	17.900	41.341		0,58	23.978
ΑΝΤΙΔΙ	2007	24.940	37.830		0,58	21.941
ΣΕΛΙΝΟ	2007	7.950	17.034		0,78	13.287
ΣΚΟΡΔΟ	2007	11.600	9.540		1,05	10.017
ΣΠΑΝΑΚΙ	2007	40.980	52.463		0,64	33.576
ΣΠΑΡΑΓΓΙ	2007	40.320	21.603		1,67	36.077
ΤΟΜΑΤΑΣ	2007	267.502	1.423.720		0,35	498.302
ΝΩΠΑ ΦΑΣΟΛΙΑ	2007	64.510	66.110		1,58	104.454
ΞΕΡΑ ΦΑΣΟΛΙΑ	2007	75.000	15.000		1,94	29.100
ΠΑΤΑΤΕΣ ΑΝΟΙΞ	2007	135.840	329.310		0,37	121.845
ΠΑΤΑΤΕΣ ΘΕΡΙΝΕΣ	2007	152.480	386.990		0,33	127.707
ΠΑΤΑΤΕΣ ΦΘΙΝ	2007	66.500	144.370		0,48	69.298
ΒΡΩΜΗ	2007	638.000	130.000		0,26	33.800
ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ	2007	1.905.010	1.927.900		0,22	424.138
ΚΡΙΘΑΡΙ	2007	1.129.000	264.500		0,20	52.900
ΡΥΖΙ ΑΝΑΠΟΦ	2007	257.000	200.700		0,25	50.175
ΣΙΚΑΛΙ	2007	182.000	37.310		0,19	7.089
ΣΙΤΟΣ ΜΑΛΑΚΟΣ	2007	1.863.000	465.670		0,22	102.447
ΣΙΤΟΣ ΣΚΛΗΡΟΣ	2007	4.370.420	917.780		0,21	192.734
ΚΑΡΠΟΥΖΙΑ	2007	132.730	581.892		0,32	186.205
ΠΕΠΟΝΙ	2007	68.460	148.689		0,47	69.884
ΦΡΑΟΥΛΑ	2007	7.350	23.484		1,65	38.749
					ΣΥΝΟΛΟ	5.757.912
ΜΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΟ 4% ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ : 230.316.480 €						

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ						
		ΚΕΦΑΛΕΣ	ΠΑΡΑΓΩΓΗ		ΤΙΜΗ	ΑΚΑΘ. ΑΞΙΑ ΠΑΡ (ΧΙΛ €)
ΑΥΓΑ	2007	6.896.138	116.543		1,40	163.160
ΑΓΕΛΑΔΙΝΟ ΓΑΛΑ	2007	214.113	788.322	ΤΙΜΗ 2004	0,35	275.913
ΚΑΤΣΙΚΙΣΙΟ ΓΑΛΑ	2007	3.768.873	424.921	ΤΙΜΗ 2004	0,53	225.208
ΠΡΟΒΕΙΟΥ ΓΑΛ	2007	6.696.395	681.359	ΤΙΜΗ 2004	0,84	572.342
ΒΟΔΙΝΟ ΚΡΕΑΣ	2007	259.930	57.155		3,59	205.186
ΑΙΓΩΝ ΚΡΕΑΣ	2007	3.872.278	38.520		4,70	181.044
ΚΟΥΝΕΛΙΩΝ	2007	2.412.108	4.050		5,12	20.736
ΠΟΥΛΕΡΙΚΩΝ	2007	112.542.780	175.793		1,70	298.848
ΠΡΟΒΕΙΟΥ ΚΡΕΑΤ	2007	6.849.508	74.116		4,77	353.533
ΧΟΙΡΙΝΟΥ	2007	1.939.178	119.702		1,88	225.040
					ΣΥΝΟΛΟ	2.521.010
ΜΕ ΑΣΦΑΛΙΣΤΡΟ 0,75% ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ 18.750.000 €						

Πίνακας 8. Ποσοστό διεισδυτικότητας ιδιωτικού τομέα.

Table 16. Summary of data provided from fact sheets

Country	Single-risk ins.	Com-bined ins.	Yield ins.	Market penetration (%)	Insured area (1 000 ha)	Premium amount (million EUR)	Premium /insured value (%)	Average indem-nities (million EUR)	Loss ratio (%)	Insurance subsidies (million EUR/%)
Belgium	P	-	-	n.d.	n.d.	49.0	n.d.	n.d.	65 ⁽¹⁾	0
Bulgaria	P	P	-	52	1 276	6.6	4.8	4.5	65	0
Czech Rep.	PS	PS	-	35	1 074	32.0	1.8	24.0	73	7/30
Denmark	P	-	-	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0
Germany	P	-	-	43	7 265	129.2	1.2	104.5	83	0
Estonia	P ⁽²⁾	-	-	< 1	n.d.	0.1	n.d.	n.d.	n.d.	0
Ireland	P	-	-	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0
Greece	P	GC + GS + G	-	(100)	n.d.	n.d.	2.5-3	218.0	n.d.	n.d.
Spain	PS	PS	PS	26	5 850	564.7	6.3	388.3	69	232/41
France	P	P	PS	n.d.	3 507	211.0	1.7	n.d.	n.d.	5/2.4
Italy	PS	PS	PS	8	976	271.2	7.4	166.2	63	180/67
Cyprus	GC	GC	-	(100)	112	8.7	7.2	4.5	95	4.4/50
Latvia	PS	-	-	< 1	n.d.	0.1	n.d.	n.d.	n.d.	0.05/50
Lithuania	PS	-	-	1	9	1.1	4.3	1.1	100	0.55/50
Luxembourg	PS	PS	PS	45	26	1.3	2.3	1	86	0.65/50
Hungary	P	P	-	52	n.d.	43.5	n.d.	30.7	74	0
Netherlands	P	-	-	n.d.	n.d.	75.0	n.d.	30.7	41	0
Austria	PS	PS	PS	78	1 054	52.0	2.6	32.0	72	24/46
Poland	P(S#)	-	-	7	n.d.	9.9	n.d.	6.3	64	0
Portugal	PS	PS	-	22	298	46.9	8.4	30.2	60	32/68
Romania	PS	PS	-	12	812	14.0	n.d.	4.4	32	7/50
Slovenia	PS ⁽³⁾	P	-	17	n.d.	9.5	7.6	13.8	148	4.3/45
Slovakia	PS	PS	-	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	-/50
Finland	P ⁽²⁾	P ⁽²⁾	-	< 1	n.d.	1.8	n.d.	1.1	67	0
Sweden	P	P	-	60	1 500	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	0
UK	P	-	-	7	370	11.1	0.8	n.d.	n.d.	0
Total						1 537		1 061		497
(Croatia)	PS	PS	-	3	n.d.	12.6	4.1	11.5	91	2.6/25
(Turkey)	PS	PS	PS	1.8	439	20	n.d.	16	67	n.d./50

Legend:

S	Subsidised	GC	Public compulsory partially subsidised
P	Private non-subsidised	GF	Public free
PS	Private partially subsidised	#	Pilot experience
G	Public non-subsidised	-	Not existing
GS	Public partially subsidised	n.d.	No data

Notes:

Loss ratio is not computed from the three-year average of premium shown in the table, but of the longest period available!

(¹) Loss ratio is computed only for a small part of hail insurance.

(²) Livestock only.

(³) A national programme in Slovenia for subsidies insurance, in 2006 for the first time (30 to 50 %).

Source: Authors' compilation from fact sheets, with own calculations.

ΓΕΟΤ.Ε.Ε.

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΕΛΛΑΔΑΣ

ΓΕΩΤ.Ε.Ε.

ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ
ΕΛΛΑΔΑΣ